

NICOSTRATI

ET

PHILADELPHI

DE

RECENTIORUM QUORUMDAM

SUPPLICATIONIBUS

CONTENTIONES ALTERÆ

IN LUCEM EDITÆ.

PER

VICTOREM CANCELLATI.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Typis JOANNIS METTERNICH, Bibliopola, 1692.

2°

CONTENTIO I.

Detegitur supplicantium scriba, & aliquot ejus calumnie confutantur.

PHILADELPHUS. Ita, ut prædixi tibi, Nicostrate, res evenit. Jam es mortalium omnium miserrimus; neque ego video, quò te vertas, aut quo tandem modo te ex hac turba expedias. Usque adeò premeris.

NICOSTRATUS. Quid loquaris, Philadelphè, non intelligo. Quid tu mihi prædixisti umquam? aut quæ mihi jam obvènit miseria?

PHIL. Rogas? Nonne ego tibi prædixi futurum, ut quæ nuper in supplices Theologos tam ardentè mittebas tela, facillè infringerentur, tametsi ego resistendo non essem?

NIC. Id tu mihi dixisti quidem, jam meminì; sed vanus fuisti augur, neque alio spiritu, quàm Janseniano furore afflatus.

PHIL. O Nicostrate, nondum (ut video) abs te lecta est *supplicatio altera supplicationis prioris apologetica*. Hanc tu si legisses, argumentis tuis nihil firmitatis reliquum esse cerneres.

NIC. Supplicationem illam à capite ad calcem perlegi totam, & attentè quidem: neque tamen quidquam illic invenio, quod mea argumenta vel in speciem infirmet.

PHIL. Longè alia est, Nicostrate, Magistrorum meorum eruditissimorum hominum super hac re sententia. Et ne longius abeam, ipsi supplices Theologi, viri illi veracissimi, in supplicatione altera loco non uno victum te aiunt, & triumphum cecinisse ante victoriam.

NIC. Peracuta enimverò hæc tua est argumentatio: supplices Theologi te victum aiunt; ergo victus es. An nescis, Philadelphè, certo hominum generi nihil esse tam solenne, quàm ex clade ipsà triumphum cudere? Id usu edoctus suo est ipse Augustinus cum Pascentio Fiscii Regii Exactore Ariano congressus. Historiam accipe verbis Possidii contextam in vita S. Augustini cap. 17. *Augustinus verà ratione & autoritate scripturarum probatà docuit & ostendit nostræ fidei firmamenta: illius autem (Pascentii) asserta nullâ veritate, nullâ scripturarum*

turarum Sacrarum auctoritate suffulta docuit & frustravit. Et ut à se invicem partes digressa sunt, ille (Pascentius) magis magisque iratus est furvens multa pro fide sua falsa jactabat, & victum esse à seipso proclamans multorum ore laudatum Augustinum. Vides, Philadelphæ, victi hæretici triumphum? Non absimilem de Augustino triumphum victus cecinit Arianorum Episcopus Maxentius, cecinit victus Julianus, & quod propius à nostra ætate abest, de Joanne Eckio Ingolstadtensi Theologo triumphum cecinerunt Lutherus & Carolustadius funestâ clade in Lipsiensi Conflictatione affecti. Quid attinet memorare alios? Pleni sunt libri, plena hujusmodi exemplorum vetustas.

PHIL. O Nicostrate, antiquum obtines. Etenim si jam unum me meosque tacite compares Hæreticis, quid ages, ubi paullo magis exarserit contentio? Certè non secus atque tuus ille Victor Cancellati, *VICTIS quasi & perruptis omni modestiæ Christianæ CANCELLIS in aperta dilectia prorumpes.*

NIC. Hæc loquendi ratio videtur placere tibi mirifice, cum illam tam studiosè adhibeas. Sed crede mihi, Philadelphæ, puerilis est & vix digna Grammaticastro allusio.

PHIL. Tamen ex Opstratiano calamo, ex aureo illo canale creditur effluxisse.

NIC. Itane verò? Igitur cavero ego mihi impostero tam abjectè de ea loqui. Opstratium impensè colo: etenim inter Lovanienses Jansenistas non novi alium, in quo liceat præcæ Latinitatis imaginem agnoscere.

PHIL. Jam tandem, Nicostrate, cœpisti esse æquus rerum æstimator. Ita est, ut dicis: In Eruditissimo Opstratio est latinæ orationis nitor, disputationis subtilitas, densa & continens frequentatio divisionum, repetitionum mira varietas, & si qua recitanti calamo elabatur battologia, hæc ipsa habet in loco nescio quid elegantie.

NIC. Sic est. At verò dics abière non multi, ex quo me invisit durus aliquis Aristarchus. Cumque sermo incidisset de Jansenismo, mirari se aiebat, quòd plerique è Janseniana factione scriptores, Lovanienses præsertim, scriberent tam incultè tamque horridè. Cui ego continuo: quid censeres de Opstratio?

PHIL. Quid responsi tulisti?

NIC. Luscus, inquit, inter cæcos rex est.

PHIL. Absurda & temeraria responsio.

NIC. Non nego.

PHIL. Sed quid tu illi dicebas?

NIC. Hominis temeritatem, & tam effusam judicandi libidinem castigabam acriter. Sed noli te macerare, mihi Philadelphæ. Nosti istud hominum

genus; illorum virgulam censoriam ne Cicero quidem ipse effugiat.

PHIL. Quod istam temeritatem castigaveris, fecisti optime, & habeo tibi grates nomine ipsius Opstratii, quem hinc tibi valdè obstrinxisti. Opstratius non tantum Lovanienses, sed scriptores etiam reliquos superat sedecim pedibus, quod de Oratore Pericle affirmabat olim Aristides. Testes appello supplices Theologos: etenim nisi scriptoris virtutes omnes in uno Opstratio summæ essent, numquam ei spartam credidissent tam nobilem.

NIC. Quam obsecro?

PHIL. *Rerum, que geruntur, ignarum te probas*, quod tibi meritò exprobant supplices. Opstratius communi omnium consensione delectus est ad concinandam supplicationem utramque. Quam quidem spartam coluit tanta cum laude, ut Collegii Pontificii Alumni dicant eum nunc posse æqualem astris gradi.

NIC. An istud certò tenes?

PHIL. Sic fert fama publica & satis constans quam ob rem stultus sum, ni credam. Verumtamen à quibusdam inaudivi subministratam illi fuisse materiam ab Eximio Huygenio aliisque supplicantibus.

NIC. Hoc mihi fit perquam credibile.

PHIL. Ut ut est, non idè minoris faciendus est Opstratius: nam ista omnia tam concinno disposuit ordine: ipsius est latinitas, ipsius descriptio: multa etiam proprio Marte invenit.

NIC. Intellego. At cedo, estne igitur Opstratius apud Jansenianos id quod apud Confessionistas fuit Philippus Melancthon?

PHIL. Quare istud rogas?

NIC. Audies. Melancthoni, quòd usu & exercitatione scribendi reliquis antecelleret, à Luthero traditi sunt Confessionis Ausburgensis articuli in aptum & venustum ordinem adducendi. Erat autem ista Confessio inscribenda Augustissimo Cæsari, sicut vestra supplicatio Illustrissimis ac Reverendissimis Belgii Episcopis. Adhæc dum omnia perlustrò, deprehendo Melancthonem non aliter quam Opstratium fuisse διαμεσιόφελον, id est, amantem partitionum: quippe quos viginti & unum articulos à Luthero acceperat expolientos, eos partitus est in octo & viginti.

PHIL. Non istæ mihi placet comparatio, neque (uti existimo) magno pere placebit Eruditissimo Opstratio.

NIC. Ergo prematur silentio, per me licet: nolo enim viro bono quidquam molestiæ facere. At verò aliud est, quod jam ex te quæram oportet.

PHIL. Quid illud est?

NIC. Si Opstratius utriusque supplicationis autor sit, cur in fronte nomen

non profitetur suum, quemadmodum facit contentionum nostrarum Compilator Victor Cancellati?

PHIL. Dicam, Nicostrate. Innocens Opstratius indignum in modum (ut scis) à Burgundo nostro, qui, ut habet Autor Notarum in Epistolam Eximii D. M. Steyartii pag. 94. *omnia in sua Archidiaecesi permiscet*, ejectus est è Mechliniensi Seminario, ubi tantà cum laude Theologiam verè orthodoxam traderat. Huc accedit, quòd theses, quibus ibidem 16 Februarii 1690. præfedit, infelicissimis flammis, ne dicam injustissimis, ustulatae sint Bruxellis. Et quamquam id apud nostros laudi detur (quid enim laudabilius dici aut fingi potest, quàm pro Jansenii nomine contumeliam pati) tamen apud Episcopos aliosque, quos nondum imbuit Janseniana opinio, datur ignominia. Unde si nostra supplicatio præ se tulisset nomen, quod aliqui ob dictas rationes perperam putant infame, quam, quæso, vim vel autoritatem habuisset? Atque id causæ fuisse existimo, Nicostrate, cur prudentissimus Opstratius hîc suum nomen celaverit.

NIC. O factum prudenter! sed, mi Philadelphæ, velim mihi jam quoque explices, quo pacto Opstratius in supplicatione altera pag. 4. tam molestè ferre potuerit, quòd ego supplicantes appellaverim *homines nescio quos*. Quòd si supplicationem primam ita inscripisset: *Supplicatio ad Illustrissimos ac Reverendissimos Archiepiscopos, quæ juramentum in veritatem facti Janseniani deprecantur Eruditissimus Opstratius, Eximius Huygenius, Exim. Hennebellius, Exim. De Swaen, Lacman, De VVitte, Cuypers, Melis & quidquid in Belgio est Jansenistarum*; fautor, non potuissim dicere *homines nescio quos*, nisi voluissim vobis esse similis. Jam verò cum quinam essent illi supplices Theologi, planè ignoraverim, non video, quid hîc in re dignum reprehensione admiserim.

PHIL. O Nicostrate, non tibi tam acris intelligendi vis est, quàm putavi. Apud nos certissimum effatum est: *Peccatur in eo, quod vitari non potest*, quod D. Opstratio ita placet, ut nullum materiale peccatum agnoscere videatur: nam in dictatis publicis quæst. 4. de peccatis cap. i. §. 2. *Non videtur*, inquit, *distinctio peccati materialis à formali nisi ullo fundamento*. Et iterum ibidem: *Ipsa ratio persuadere videtur, quòd materiale peccatum non distinguatur à formali*. Dum te hîc reprehendit, hoc certissimum pronunciatum respexit.

NIC. Profectò rectè advertisti.

PHIL. Præterea non idèò fortassè in ipso hujus supplicationis aditu tam durum vapulas, quòd supplicantes appellaveris *homines nescio quos*, sed quod statim subjunxeris: *Ex fraude & mendacio confutos*.

NIC. Quàm hîc non à vero aberraverim, planum faciàm postea. Quamquam hujus mei dicti veritas jam nunc quasi lumen aliquod in ipsa supplicationis præfatione elucet.

PHIL.

PHIL. Ubinam obsecro?

NIC. Pag. 4. ubi hæc habet: *His miscet fabulam ad invidiam compositam: in Collegio Pontificio celebratas esse jam pridem formulæ inferias consentiente & plaudente Eximio D. Gummaro*.

PHIL. Hic minimè mentitur Opstratius.

NIC. An ergo tu, Philadelphæ, me fefellisti, qui hanc mihi narraisti tamquam veram historiam?

PHIL. Est historia longè verissima. Ne dubites, illam narrabo iterum. In Collegio Pontificio super mensam parentatum est jurandi formulæ. Volupe erat, Nicostrate, cernere diversa istorum Vespillonum studia: alii cænebant nania, alii inconditis clamoribus imitabantur Præficarum ejulatus, plurimi sinistra manu aversum orbem tamquam sepulcralem lapidem prementes, & dextrâ tenentes cyathum defunctæ Formulæ Manibus libabant.

NIC. Etiam intelligo fuisse Ganeonem aliquem spurcissimum qui cum mallet Pollinctoris partes agere, volebat tria vasa crassioris cerevisiæ collocari in triclinio, id est, in refectorio, ut non malè Latinus Opstratius mavult loqui in exusta Thesi,

PHIL. Et illud verum est, Nicostrate. Et ille, quem tu Ganeonem immeritò appellas magnam inter Nostros laudem indè adeptus est.

NIC. Quomodo igitur hæc negans non mentitur Opstratius?

NIC. An Opstratius uspiam hæc negat? Ad ipsius verba, obsecrò, animum advertito: *miscet*, inquit, *fabulam*. *To Fabula* autem etiamsi interdum res commentitia sit, tamen propriè est sermo & rumor populi, & res passim divulgata, licet vera sit. Unde ut Autores profanos prætermittam, S. Hieronymus cap. 13. commentariorum Susannæ historiam *fabulam* nuncupavit. Et alibi: *ne veteres*, inquit, *replicando historias longum faciam, brevem tibi fabulam referam, quæ infantia mea temporibus accidit*. Et Fortunatus Carm. ad Justinum Imperatorem dicit:

Currit ad extremas Fidei pia Fabula gentes

Fides certè res commentitia esse non potest, neque Susannæ historia, neque id quod infante Hieronymo, contigit. Sic etiam hanc vocem *Fabula* accepit Opstratius. Atque id vel ex eo colligitur, quòd *fabulam* dicat *ad invidiam compositam* (nota *compositam*) non *factam*. Usque adeò & ego & Opstratius hîc à mendacio absumus.

NIC. Singularem illam vestram & reliquis Jansenistis inusitatam veracitatem laudo. Sed fare, si historiam illam non diffiteatur Opstratius, cur hic ejus mentionem facit? cur non præterit silentio, sicut multa alia, ad quæ nihil potest respondere?

PHIL.

PHIL. Ut tuam in interrogando petulantiam toti orbī patefaciat: sic enim pergit cum stomacho eādem pag. 4. *Rogatque an non factum sit ipso* (Exim. Gummaro) *etiam non interfuerit Pater Abraham, alias Exim. D. Van Viane? An non etiam Clarissimus D. Van Espen, ut verba reliqua tantis accenderetur exemplū.* Id quidem de talibus ac tantis viris interrogare, Nicostrate, summum scelus est & nullo expiandum supplicio.

NIC. Ergo summo sese scelere alligavit Reverendus admodum D. Vivien Divi Petri Canonicus & Eximii D. Gummaro Convictor, diu 9. Maii in Officina Fr. Novitii interrogavit D. Andreā Vander Schuer, an disputationi illi, in qua D. Carolus de Bont tam scurriliter impugnavit Pontificis falli nescii auctoritatem, non interfuisset Exim. Gummarus quasi verò Eximius ille soleat esse ingens aliquod ad explodendum Pontificem incitamentum. Philadelphē, ea prima piacula sunt, Aut Opstratius rationem disparem assignet. Sed quantum ego quidem conjecturā esse quor, non hoc est, quod virum malè habet.

PHIL. Quid itaque esse autumas?

NIC. Rogatum etiam oportebat, an funebre illud convivium non iniverit Eruditissimus Opstratius, utpote qui cum aliis sub eodem tecto habitat. Quod quia casu nescio quo prætermisisti, contemptum se putat, & nondum haberi à me inter Jansenianæ factionis Principes. Hinc illæ lacrymæ. Et si ut est Latinus, ita etiam Poëtafter Græcus, noctu diuque volutaret animo illud Theocritæum Carmen:

Ἀμυγες δ' ὄυτε λόγω τιῶν ἀξιοι, ὅτ' ἀριδιμητοί.
Indigni numero, indigni sermone putamur.

Quid censes, Philadelphē, Nonne hūc ulcus tango? Eapropter mihi dilectum Opstratium etiam hodie accede, & nuncia tristari me, quod tam honorificam illius mentionem non fecerim. Certè si ardentem hominis caritatem novi, meæ oblivioni ignoscet facile.

PHIL. Vin etiam dicam illum magni abs te fieri?

NIC. Volo: est enim è Jansenistis primariis, immò primus ab Eximio Gummaro, & jam nunc plus in scribendo laboris exhaustit, quàm per totum vitæ decursum Eximius van Viane, quem doleo jam desipere senectute, & esse quasi

Ἐρώσιον ἀχθος ἀργυρης.
Telluris inutile pondus.

PHIL. O Nicostrate, sine te amplectar nomine Opstratii: Jam certè modestæ Christianæ limites & cancellos non egredieris; quare juvat contentiones nostras jam longo intervallo intermissas repetere. Fidem do futurum,
ut

ut die crastinā te conveniam, & omnia tua argumenta à nostris eversa esse demonstrarem.

NIC. Accipio. Sed necessariorum aliquis cras Theologiæ placita defendit. Mihi antè otium non erit, quàm è sacro illo Lycæo rediero.

PHIL. Ergo illic te inveniam: nam & ego perhumaniter invitatus sum.

C O N T E N T I O II.

An ex positis nuper à Nicostrato principiis sequatur questionem de propositionis aut libri sensu facti esse.

NICOSTRATUS. An Amico nostro de prospero disputationis successu fuisi gratulatus?

PHILADELPHUS. Fui.

NIC. Certè positiones illas Theologicas sustinuit perbellè.

PHIL. Nil mirum, Nicostrate: soli enim Monachi illum oppugnarunt. Quod si quis è nostris oppugnasset eam positionem, in qua querere quis sit libri sensus, questionem juris esse affirmat, hæsisset pisce mutior.

NIC. An tibi, Philadelphē, tam vilis est de Amico nostro existimatio? Acris ingenii vir est. Et S. Augustinus lib. I. contra Cresconium cap. 34. ait *nec eloquentiam quantamlibet, nec dilectam qualemlibet metuendam esse Assertoribus veritatis, quominus Assertores falsitatis, disputando cum eis, & eos refellendo convincant.*

PHIL. Non hūc à vobis veritatem asseri, præclare ostendunt supplices Theologi in supplicatione altera pag. 19. sic enim te tuis ipsius principiis xpugnant: illa facti non juris quæstio est, quæ ex hominum ferè testimoniis solvenda est: atqui quæstio, quâ quis sit libri sensus quæritur, ex hominum ferè testimoniis solvenda est: ergo quæstio, quâ quis sit libri sensus, quæritur, facti, non juris quæstio est.

NIC. Nihil isthac assumptione, Philadelphē, potest esse falsius: etenim (ut ego tibi nuper demonstravi, & nunc tandem etiam admittunt illi supplices) quæstio ea solvi non potest, nisi ex eo jure iusque legibus, quibus humanum sermonem adstrinxit hominum societas, hoc est, ex communi vocationum significatione.

PHIL. Ita se res habet Nicostrate; ut jam fatentur ipsi supplicantes, ex communi vocationum significatione ista decidenda quæstio est.

NIC. Infero Philadelphē; ergo agitata quæstio juris est, non facti: nam significationem vocationum genus aliquod juris esse mihi concedunt supplicantes

pag. 18. ubi affirmant *tot verbis* (quot nuper adhibui) *opus non esse, ut probetur esse jus quoddam, & quasdam leges, ex quibus de sensu alicujus propositionis vel libri judicandum est.* Indè ego sic argumentor: Quæstio omnis, quæ ex jure deciditur, juris quæstio est: atqui secundum ipsos supplicantes Theologos quæstio, quæ de libri sensu quæritur, ex jure deciditur: ergo quæstio, quæ de libri sensu quæritur quæstio juris est.

PHIL. Ego pariter sic argumentor: Quæstio omnis, quæ ex testimoniis hominum deciditur, facti quæstio est: atqui secundum te quæstio, quæ de libri sensu quæritur, ex testimoniis hominum deciditur: ergo quæstio, quæ de libri sensu quæritur, facti quæstio est.

NIC. Assumptionem nego iterum.

PHIL. Igitur cedo mihi, obsecro, nonne jus illud seu significatio & vis vocum Grammaticorum regulis continetur?

NIC. Cui eâ dere dubitatio umquam incidit?

PHIL. Benè habet Jam ego te cum Opstratio ceterisque supplicibus Theologis interrogo: *Quid aliud sunt, Nicostrate, regula Grammaticorum, quam quædam hominum testimonia, quibus voces aut constructiones in his illisve adjunctis hanc illamve significationem habere testantur? quid aliud Lexica, quam variorum Autorum testimonia adducunt, qui significationes vocum, & constructionum sensus auctoritate suâ confirmant? quid ipsa consuetudo, quæ vocum significationem approbat, est aliud, quam multorum simul hominum testimonium, qui de institutione vel usu vocum testantur.* Atqui quæ jam à nobis tractatur quæstio, ex iis regulis dirimitur, ergo dirimitur ex hominum testimoniis.

NIC. Hic magis sibi placent supplices, quam Petrus in machæra: tamen nullum id argumentum est: nam hoc dato, neque in Civili Jure, neque in Canonico ullâ controversia facti dicenda erit. An hoc admittent supplices?

PHIL. Nequaquam. Sed velim mihi demonstrares hoc indè consecrarium esse.

NIC. Nil fecero facilius: sic enim te vicissim aggredior: quid aliud sunt, Philadelphæ, Jurisconsultorum regulæ, quam quædam hominum testimonia, quibus hoc aut illud in certis adjunctis licitum aut illicitum, imperatum aut vetitum esse testantur? Quid aliud Justiniani Codices, quam variorum adducunt testimonia Imperatorum, qui quid in suo quisque Imperio servatum velint suâ auctoritate declarant? Quid ipsæ locorum consuetudines aliud sunt quam hominum testimonia multorum, qui aliquid jam in communi omnium usu esse confirmant? Quid aliud declarationes Cardinalium? Quid aliud Conciliorum Carones? Quid Constitutiones Pontificum? quid Decreta? Quid Sanctiones? Quid Responsa? Quid cetera omnia? Atqui om-

nis

nis in Jure utroque controversia ex iis dirimitur: ergo omnis in Jure utroque controversia ex hominum dirimitur testimoniis. Atque adeò quod tibi à me demonstrari postulaveras, omnis & in Canonico, & in Civili Jure controversia facti appellanda est, non juris, si quid valeat supplicantium argumentatio. Quò jam confugies, Philadelphæ? Rectène demonstravi, an secus? Responde aliquid.

PHIL. Quid respondeam? Vel hinc patet, quàm ineptè etiam hujusmodi quæstiones juris esse dicantur.

NIC. Ergo inepti sunt Jurisperiti omnes, qui ita loquuntur. Ergo, quod numquam dabunt supplices, etiam quæstiones juris divini revelati, sive quæ ex litteris sacris solvendæ sunt, ineptè à vobis quæstiones juris appellantur. Secundum illa vestra principia quæstiones facti appellandæ essent potius: nam ut non dicam litteras sacras nihil esse nisi loquentis Dei testimonia, nonne ut controversia aliqua ex aliquo libro, putà Marci Evangelio, certò quoad nos & sine ullius errati suspicione decidatur, oportet librum illum ab Ecclesia declaratum esse Canonicum?

PHIL. Ita proisus.

NIC. Quid sunt, Philadelphæ, illæ declarationes Ecclesiæ, nisi quædam hominum testimonia, quibus cum librum *θεόπνευστον*, sive à Deo inspiratum esse testantur.

PHIL. Nihil.

NIC. Sic rectè. Pace tuâ interrogationes prosequar. Potestne ex jure divino revelato, sive divinis eloquiis quidpiam decidi non perceptâ vi, & significatione verborum, quibus jus illud contextitur?

PHIL. Nequaquam.

NIC. Nonne vis illa & significatio verborum pendet ab institutione & communi hominum consuetudine, seu; ut malunt loqui supplices, ex regulis Grammaticorum?

PHIL. Hoc est luce clarius.

NIC. Illa Institutio, illa Consuetudo, illæ Grammaticorum Regulæ secundum tuos supplices nihil sunt aliud, nisi quædam hominum testimonia, ut antè vidimus.

PHIL. Assentior. Quid tum?

NIC. Jam, ni cœcis sis, vides Philadelphæ, ex quàm vario & multiplici hominum testimonio pendeant quæstiones etiam illæ, quas vos juris divini esse dicitis. Igitur si supplices illi Jansenistæ quæstionem, quæ de sensu propositionis aut libri instituitur, facti esse velint propterea, quòd quædam hominum testimonia omninò non absint, etiam facti quæstio erit ea, quæ ex jure divino revelato deciditur.

PHIL.

PHIL. Minutis tuis interrogatiunculis Catoni olim ita usitatis, quod proposueras, effecisti.

NIC. Ergo jam vides illud supplicum Theologorum argumentum παραλογίζεω, cum ex eo tanquam ex fonte confectarium profluat tam absurdum, minimeque à vobis admittendum.

PHIL. Video quidem, sed ubi παραλογισμός aut error lateat, nondum video. Quis demissus per machinam Deus hunc mihi nodum dissolvat?

NIC. Ausculta, Philadelphæ, & duo esse testimoniorum genera observa. Alia sunt testimonia tantum, qualia ad eadem aliaque id genus se lera probanda in judiciis adhibentur: alia testimonia & leges simul, cujusmodi testimonia sunt leges omnes & instituta, quibus Civitates, Provinciæ, Regna, Respublicæ tum sacræ, tum profanæ temperantur. Quis enim est, qui non videat Regem E. C. dum legem condit, simul dare aliquod voluntatis sue testimonium. Hinc in libro Exodi illa legis Mosaicæ arca *arca testimonii* non raro vocatur. Hinc tabulæ legis ibidem *dicuntur tabule testimonii*. Hinc vates Regius mandata Dei sæpe appellat testimonia, *da mihi intellectum*, inquit, *ut sciam testimonia tua. Custodiam testimonia oris tui. In via testimoniorum tuorum delectatus sum. Adhæsi testimoniis tuis, Domine.* Exempla plura proferre nil opus est: nam in promptu sunt omnibus. Attamen quoniam ubique judicem deprecatus Augustinum, ille à me præteriri non potest.

PHIL. Quid? hic tibi suffragatur Augustinus?

NIC. Quam qui maximè. Audi illum. Hæc verba Psal. 77. *suscitavit testimonium in Jacob, & legem posuit in Israël*, ita expendit: *Quod est suscitavit testimonium, hoc est legem posuit..... lex & testimonium duo sunt nomina rei unius..... TESTIMONIUM, QUODEST LEX.... TESTIMONIUM EST IN QUANTUM ALIQUID PROBAT, LEX AUTEM IN QUANTUM IUBET, CUM SIT UNA EADEMQUE RES.* Ex quibus omnibus, qui tantum primoribus labris dialecticam degustavit, facile conjiciat voces istas *testimonium & lex* habere se ut magis & minus communes perinde atque voces *animal & homo*. Etenim omnis lex, quantum voluntatem Legislatoris testatam facit, est testimonium, sicut omnis homo, quantum vivit & sentit, animal est. At verò quemadmodum omne animal non est homo, sic nec omne testimonium lex est. Lex non est testimonium illud, quod ego E. C. de cujuscumque in Principem conjuratione dico, aut de patricio, aut de sacrilegio; aut de quovis scelere alio, illud enim testimonium nihil jubet. Idcirco per tale testimonium nullum jus constituitur, atque adeo quæ inde controversiæ dirimuntur, non juris, sed facti merito appellantur.

PHIL. An ergo alia illa testimonia, quæ simul leges sunt, jus aliquod constituant?

NIC.

NIC. Omnino, Philadelphæ, quia (uti jam dixi) nihil sunt aliud, quam leges ipsæ. Neque aliâ de causâ testimonia appellantur, quam quia leges, sicut sine institutione, promulgatione aliisque factis hujusmodi esse non possunt, ita etiam non possunt non Legislatoris voluntatem testificari aut notam facere. Jus autem aliquod per leges constitui quis neget? sed videbor fortasse longâ & continenti oratione rem velle involvere; quapropter, Philadelphæ, eam propositionem: *Facti, non juris questio est, quæ ex hominum ferè testimoniiis solvenda est*, distinguam pressius magisque angustè ita ut fieri solet in Scholastico pulvere. *Facti, non juris questio est, quæ ex hominum ferè solvenda est testimoniiis*, quæ sunt testimonia tantum: Assentior. *Facti, non juris questio est, quæ ex hominum ferè solvenda est testimoniiis*, quæ sunt testimonia & leges simul, hoc est quod pernego: lex enim in dirimendis controversiis non tanquam testimonium adhibetur: alioqui (id quod ad miserit nemo) Legislator testis dicendus esset; sed tanquam *recta agendorum ratio*, ut Aquinas ille sanctus Thomas loquitur. Quid plura, Philadelphæ? hic infractus jacet supplicum Theologorum aries. Jam igitur canere triumphum desinant & vociferari, ut faciunt pag. 19. *Id tibi ceriò, Nicostrate, persuasum habeas, questionem, quâ quis sit libri sensus quaritur, ex hominum ferè testimoniiis esse solvendam: adeoque non juris, sed facti questionem ex tuis ipsius principis dici oportere.*

PHIL. O Nicostrate, si tuam mentem tam planè ac dilucidè explicuisses antè, hoc te ariete pulsare non potuissent nostri, neque tam insolentem canere victoriam.

NIC. Ah! Philadelphæ, noli insignem tuorum malevolentiam, & in alegandis Autoribus perfidiam plusquam punicam extenuare verbis. Sat planè & dilucidè me nuper explicui contentione nostrâ 2. pag. 14. Non enim ego tantum dixeram: *Putasne, Philadelphæ, questionem, quâ quis sit libri sensus quaritur, ex hominum ferè testimoniiis esse solvendam?* verum etiam (id quod non sine singulari malevolentia prætermisere supplices) adjunxeram: *Putasne iis opus esse testimoniiis, quibus ad probandam eadem solet opus esse?* Hisce profectò verbis sat videor innuisse adhuc superesse aliud testimoniorum genus. Sed non his movemur: scio enim nihil vobis potius esse, nihil antiquius, quam Autorum locos ad fucum faciendum mutilos exhibere & quasi decurtatos. Ut fileam Catholicos, rei hujusce mihi testis est Calvinista Juris, testes sunt Hæterodoxi alii, qui id vobis exprobrarunt non semel.

PHIL. Multa quidem, Nicostrate, in hanc sententiam attulisti & ingeniosè & eruditè. Sed quid ista omnia ad institutum faciunt? nam ut ista omnia tantisper concedamus, nihil inde concluseris aliud (quemadmodum pag. 18

rectè observant supplices) *quàm vocari quæstionem juris apud Jurisconsultos, non verò apud Theologos.*

NIC. Apud quos, amabo, Theologos non vocatur juris ista quæstio, nisi apud illos, qui ut suum Ducem ac Principem tueantur, sanctiones Pontificum moliuntur eludere?

PHIL. Etiam apud alios multos.

NIC. Quod tam temerè & inconsideratè asseverasti id probare numquam poteris. Agedum, profer vel unum, Hoc ego à vobis peto & petit mecum Juris utriusque Oraculum & Jansenistarum terror Amplissimus D. Nicolaus du Bois. Quamquam quid opus est tam multis? Apud Jurisconsultos illa juris quæstio est; ergo etiam apud Theologos, nisi fortè alia sit juris natura apud Theologos, apud Jurisperitos alia.

PHIL. Dum ita disseris, ostendis te ne extremis quidem digitis supplicationem alteram attigisse. Pag. 18. sic habet: *Jurisconsulti dum jus nominant, jus suum positivum humanum, Civile, & Canonicum intelligunt, non divinum illud, quo nos Theologi utimur.*

NIC. An ergo Theologi solo jure divino utuntur? nullumne habent cum Canonico & Civili jure commercium? Quid Theologi Janseniani faciant, non sat compertum habeo. Certè non mirarer magnoperè, si ab illis jus repudiaretur Canonicum, utpote quod Pontificum Constitutionibus & Responsis maximà ex parte contexitur, quodque dist. 19. cap. Nulli, monet tam accuratè, *nullifas esse vel velle, vel posse transgredi Apostolica Sedis præcepta*: Non enim ea placent Theologis Jansenianà peste afflatis & iniquitatis filiis. At placent Orthodoxis, placent obedientibus Ecclesiæ filiis. Et dic mihi, Philadelphæ, si jus Canonicum negligatur à Theologis, quibus ex fontibus ea haurient, quæ tractare ipsos oportet de contractibus, de simonia, de Beneficiis Ecclesiasticis, de horis Canonicis, de Religione, de Sacramentis, de censuris, de irregularitatibus & aliis multis?

PHIL. Profectò ita est, Nicosstrate, ut tu dicis. Jus Canonicum longè lateque funditur per totam Theologiam. Hoc ego numquam antè in animum induxeram.

NIC. Cum Canonico Jure mirificè etiam consentit Jus Civile: nam multi Summi Pontifices Decreta sua penè ad verbum deprompsere ex legum civilium monumentis, Justinianus Imperator hæreses exagitavit plerasque, Sacrosanctum ipsius Triados mysterium libro suo inclusit. Si mihi fidem non habes, juris utriusque Doctorem D. Van Espen hæc super re consule. Et quamvis sit *Gummariana factionis affecla & fidei suspecta homo*, id tamen negare non auit, nisi fortè magis, quàm ipse Laderousius frontem fricuerit. Igitur, Phila-

Philadelphæ, neque illud jus abjicere omnino potest Theologus. Unde Illustrissimus D. Fierlandt in R. P. Ægidii Gabriëlis moralis doctrinæ reiterato examine affirmat *serores esse Jurisprudentiam & Theologiam, tamq̃ arcto inter se vinculo conjunctas, ut altera ab altera sine gravi vulnere, si non certà pernicie, separari vix possit.*

PHIL. Sed quorsum hæc spectat tam proluxa oratio?

NIC. Quorsum? ut intelligas, Philadelphæ, quàm nullo nitatur fundamento illud tuorum Magistrorum effugium: *Jurisconsulti, cum jus nominant, jus suum positivum humanum, Civile & Canonicum intelligunt*; quasi verò jus illud sit ita proprium Jurisconsultorum, ut de illo laborare Theologi non debeant. Quasi verò apud utrosque non sit eadem juris natura.

PHIL. Ex multis paleis, Nicosstrate, parum fructus colligis. Esto sanè istam quæstionem juris esse etiam apud Theologos, quid inde concludes? Certè supplices mei Magistri pag. 18. aiunt: *Non aliud inferre poterat Nicosstratus, quàm quæstionem, quâ quis libri sensus sit queritur, esse quæstionem Juris humani positivi.*

NIC. Miror hoc à Magistris tuis potuisse dici. An amplius aliquid ego inferre studui? Uspiamne ego, Philadelphæ, affirmavi quæstionem illam esse Juris divini?

PHIL. Ut dicam id quod res est, mihi saltem hoc non liquet: nam simul in hunc locum incideram, contentionem nostram secundam adii, & nil tale à te dictum reperio.

NIC. Hic rursus apparet vestrorum hominum malevolentia & in exponenda Autorum mente mala fides. Etenim dum dicunt: *Non aliud inferre poterat Nicosstratus, quàm quæstionem, quâ quis libri sensus sit queritur, esse quæstionem juris humani positivi*, nonne amplius aliquid à me illatum esse tacitè mentiuntur? Et tamen illi homines queritantur tam miserabiliter, quia illos nuper dixi *ex fraude & mendacio confuturos.*

PHIL. Mittamus jurgia. Rem ipsam agamus. Tu, Nicosstrate, nuper contentione 2. pag. 13. argumentabare hunc in modum: *Ecclesia, vel solus Pontifex falli non potest in quæstionibus Juris decidendis: atqui quis sit sensus scriptionis aut libri est quæstio juris: ergo Ecclesia vel solus Pontifex falli non potest in decidendo sensu scriptionis aut libri.*

NIC. Ita est, adhuc memini.

PHIL. Jam verò si ea tantum sit juris humani quæstio, ut nunc ipse admittis, necesse est tota illa argumentatio corruat, quia quæstiones juris humani non decedit Pontifex sine errandi discrimine. Unde non immeritò nostri te castigant pag. 19. his verbis: *Erras, Nicosstrate, à nobis dici, Ecclesiam*

vel Pontificem in decidendis istiusmodi questionibus juris omni-carere errandi periculo : siquidem existimamus absq; summa in Sedem Apostolicam injuria , maximoq; tum Catholicorum , tum Hæreticorum scandalo id dici non posse.

Nic. Temeraria est illa & impia supplicantium opinio : nolo enim jam graviore verbo uti. Id autem Orthodoxis dici & posse & debere videbis ὀξυτέρως τὸ λυγρέως , hoc est , vel lynceo acutiùs , si me audire non graveris.

PHIL. An ergo certum est diem totum disputando ducere. Jam nunc audita est hora septima.

Nic. Horologium meum consulam. Profectò verum prædicas. Itaque die crastinâ alter alterum revisemus.

PHIL. Ego quidem ruri malletm , quàm domi cras tecum contendere : juvat enim aëra ducere liberiozem. Novi , ubi amœnus sit & arbitris semotus locus.

Nic. Sequar , Philadelphæ , quocumq; me duxeris.

C O N T E N T I O III.

An Ecclesiam vel Pontificem errare posse in assequendo scripti alicujus sensu rectè concludant supplices ex eo , quòd ea Juris humani quæstio sit.

PHILADELPHUS. Nonne , sicut dixeram , amœnus hic est locus ? En , Nicostrate , proceritates arborum , en directos in quincuncem ordines , & humum subactam atq; puram. In medio salit fons & susurro aures recreans , & argenteo aquarum colore oculos. Deniq; nihil hic ad amœnitatem & delectationem deesse videas.

NICOSTRATUS. Ita est , Philadelphæ. Priscorum hominum superstitioni huic loco Numen aliquod inesse crederet , putà Ammonis aut Dodonæi Jovis Oraculum.

PHIL. Summa fuit istorum hominum in rebus hujuscemodi superstitioni ; sed tu , Nicostrate , ab ea propè abes , quando Ecclesiam aut Summum Pontificem credis in definiendo libri alicujus sensu fundere falli nescia oracula.

Nic. Usq; adeone tibi placet Francisci Manseu & G. Prioris S. Martini hæc super re sententiâ ? Sed illi pœnas jam pridem dederunt Didaco de Oropæga. Quare illos mittam , & , id quod facturum me heri receperam , argumentis omni luce clarioribus ostendam Ecclesiam vel Pontificem in decidendis hujuscemodi juris humani quæstionibus nulli errato esse obnoxium.

PHIL.

PHIL. Hoc tu numquam poteris , licet omnes ingenii nervos intendas : Quid enim , inquit pag. 19. & 20. supplices , ineptius , quàm Ecclesiam vel Pontificem infallibilem facere in definiendis quæstionibus Grammaticorum de significatione vocum & interpretatione librorum ?

Nic. Periclitabor tamen. Ante omnia necesse est pauca præmoneam. Dum Pontificem aio in decidendis juris humani controversiis errare non posse , non ita intelligas velim , tamquam si mihi de quibuslibet juris humani controversiis sermo esset : novi enim quid lib. 7. cap. 14. hæc super materia apud supplicantes disserat Pallavicinus Sfortia : *Si autoritas* , inquit , *innoxia intelligitur in fidei morumq; decisionibus , ea sanè Romano Pontifici tribuitur , non à solis Canonum peritis , sed à Theologis graviori plenioriq; concordia . . . in aliis rebus , quæ ad rem gestam , vel ad Jus HUMANUM pertinent , quinam sunt inter Canonum Interpretes negantes errori Pontificem subjacere ?*

PHIL. Porrigis mihi ipse gladium , quo te jugulem. Potestne causa nostra ipsa clariorem pro se vocem mittere ? Nota illa verba : *Quæ ad Jus HUMANUM pertinent.*

Nic. Quæso , Philadelphæ , ne me interpellas. Nondum dixi omnia , quæ paraveram. Itaque attende jam iterum , & melius præcipitem linguam compesce. Duplex est juris humani quæstio , alia in Juris Divini quæstione involvitur ; alia non item , quam appellare liceat juris merè humani. Sic juris merè humani quæstio est illa quæ instituitur de sensu testamentorum , pactorum , contractuum , donationum &c. etenim , ut patet , in nulla divini juris quæstione involvitur. De hac posteriore agit Pallavicinus , dum dicit Pontificem errori obnoxium : Ego verò dum eundem errori obnoxium nego , de priorè ago. En tibi gladium , quo me jugulandum putaveras.

PHIL. Commentitia est ista partitio , & ad Eximios meos Dominos ac Magistros eludendos excogitata.

Nic. Non est enim verò. Recole ea , quæ nuper agitavimus contentione nostra 2. pag. 14. ubi ostendi sat fusè quæstionem , quâ de libri sensu quæritur , è duabus quæstionibus concretere : alterâ qua quæritur quis sit libri sensus , alterâ quâ quæritur qualis sit , hæreticisne , an orthodoxus , & divino juri divinisque eloquiis consentiens. Priorem illam esse quæstionem juris humani non nego : non est tamen juris merè humani , quippe quæ in posteriore illa Juris divini quæstione involvitur , & sine qua posterior illa esse aut solvi non potest.

PHIL. An ergo posterior illa quæstio , quâ quæritur qualis sit libri alicujus sensus hæreticisne , an orthodoxus , ad Jus divinum pertinet ?

Nic. Hoc nuper tu ipse , Philadelphæ , ultro dixisti. Si ausis , istud à te dictum jam nega secundum regulam primam Juris Jansenistici. Agedum ,

E

ede

ede facinus & Janfenistâ & Laderfousio non indignum. Si adhuc tibi religio est, Hennebellium in consilium adhibe.

PHIL. Id ego, Nicostrate, numquam egero. Laderfousii exitum perhorresco. Jam in ore est omni populo & calumniator habetur publicus, neque ipsum quidquam juvant tot nostrorum hominum patrocina. Quam ob rem illa omnia ita esse ingenuè confiteor.

NIC. An etiam partitionem istam amplecteris tamquam è re natam minimeque commentitiam?

PHIL. Amplector, Nicostrate, & lubens quidem. Sed quomodo tu inde probare jam poteris Pontificem falli non posse in illa Juris humani quæstione, quæ in quæstione juris divini involvitur & implicatur?

NIC. Hoc modo, Philadelphæ, ego argumentor: Pontifex, dum declarat qualis sit libri sensus, in nullum erroris discrimen adducitur; ergo nec in erroris discrimen adducitur, dum quis sit ille sensus, declarat. Ad propositionem istam quid respondes?

PHIL. Nostri omnes istam fatebuntur esse longè verissimam. Alioqui dicerent sibi religioni, 5. famosas execrari tam promptè: Sed ad conclusionem quod attinet, ea ridicula est, ne dicam stulta; quasi verò non sit hic duplex quæstio ex diversis principiis dirimenda. Eapropter ego te, Nicostrate vicissim sic impugno: Labi potest Pontifex in Juris humani quæstione, quando in quæstione juris divini non involvitur; ergo etiam quando involvitur.

NIC. Æque ac tu Philadelphæ, consecutionem istam nego. Neque sine justa causa: nam etiam si hæc quæstio duplex sit, tamen altera in altera ita implicatur, ut divini juris quæstio sine quæstione juris humani decidi haud queat. Quid enim? An tu, Philadelphæ, potes de hac mea argumentatione ferre sententiam, seu dicere qualis sit, exactè ad normam dialecticæ, an secus, nisi argumentationis sensum assecutus fueris? Potestne tu dicere, qualis sit enunciatio aliqua, verane an falsa, nisi sensum, qui enunciationis verbis subjicitur, plane perceperis?

PHIL. Nequaquam. Et qui secus dixerit, naviget Anticyras: quid enim stultius, Nicostrate? quid amentius? quid magis ab omni ratione alienum, quàm dicere, me E. C. linguæ Hybernæ ignarum posse ferre sententiam de propositione Hybernis vocibus contextâ.

NIC. Igitur neque Pontifex de propositione aliqua aut libro pronunciare sententiam potest, seu dicere qualis sit propositionis aut libri sensus, Catholicusne an hæreticus, nisi assecutus fuerit quis sit ille sensus qui propositionis verbis aut libri subjicitur.

PHIL. Verum dicis.

NIC.

NIC. Atque idcirco Pontifex & Concilia, antequam librum aliquem aliquamve propositionem tamquam orthodoxam probant, aut reprobant tamquam cacodoxam, solent discutere, quis sensus quæve sententia verbis libri aut propositionis subjiciatur. Exemplo erimus contenti uno: in Chalcedonensi Synodo sub Leone I actione 6. non antè à Patribus clamatum est: *Huic fidei convenit omnes consentire*, quam per Primicerium Notariorum lectum esset symbolum.

PHIL. Id solenne servarunt Synodi omnes. Sed an inde, Nicostrate, concludi potest Pontificem aut Ecclesiam in istiusmodi sensu assequendo labi non posse?

NIC. Potest. Idque ego tibi ostendam argumentis evidentissimis, modò mihi assentiaris id quod tui non negant, Pontificem in juris divini dirimenda quæstione, quâ quæritur qualis sit libri sensus, errare non posse. Igitur sic arguo: Pontifex (ut jam probatum est) non potest absolute definire, qualis sit libri aut propositionis sensus, nisi absolute assecutus fuerit quis sit ille sensus: ergo nec definire potest infallibiliter, qualis sit sensus libri alicujus aut propositionis, nisi infallibiliter assecutus fuerit, quis sit ille sensus. Quod quo clariùs perspicias, illustrabo exemplis: verè sunt hæ conclusuncule: nisi habeam linguam non possum loqui; ergo nisi expeditam linguam habeam & volubilem, expedite & volubiler loqui non possum. Nisi habeam tibiam non possum incedere; ergo nisi tibiam rectam habeam, incedere non possum rectè. Nisi habeam auditum, audire non possum; ergo nisi acutum habeam auditum, acutum audire non possum. Non possum vestiri, nisi habeam vestem; ergo splendide vestiri non possum, nisi vestem habeam splendidam. Non possum loqui, nisi adhibeam verba; ergo latinè loqui non possum, nisi latina verba adhibeam. Sunt sexcentæ aliæ hujusmodi argumentationes, quas brevilitatis studio prætereo, neque (ut ego quidem existimo) eas tu à me referri postulas. Etenim satis cernis, Philadelphæ, nihil hisce conclusionibus dici aut fingi posse verius.

PHIL. Id ita mihi quidem videtur: nam ut dialecticè & minùs politè meam mentem explanem: sicuti sese habet verba adhibere simpliciter ad loqui simpliciter, ita etiam sese habet latina verba adhibere ad latinè loqui: Atqui nisi adhibeam verba simpliciter, simpliciter loqui non possum: Ergo nisi latina verba adhibeam, non possum latinè loqui. Atque istud idem de aliis abs te allatis exemplis dicendum censeo.

NIC. An non idem, Philadelphæ, dicendum censet etiam de illo enthymemate, ad quod stabiliendum hæc exempla protuli? Mihi quidem videtur ubique esse par ratio. Audi obsecro, *Queam admodum sese habet assequi*

qui

qui simpliciter quis sit sensus ad definire simpliciter qualis sit sensus, ita sese habet assequi infallibiliter quis sit sensus ad definire infallibiliter qualis sit sensus: Atqui Pontifex definire simpliciter non potest, qualis sit sensus, nisi simpliciter assecutus fuerit quis sit sensus: Ergo Pontifex qualis sit sensus, infallibiliter definire non potest, nisi infallibiliter assecutus fuerit, quis sit sensus. Tam similes sunt hæ omnes ratiocinationes, quàm similia sunt & ova ovorum & apes apum.

PHIL. Ego certè non invenio, quid respondeam; sed supplicantes nostri certo certius ostendent discrimen aliquod.

NIC. Ut hoc ostendant, sæpe cadent pluteos, caput scabent & unguis mordebunt, sed frustra. Usque adeo nihil interest inter eas ratiocinationes. Quà de causa mihi fas sit ita concludere: si Deus Pontifici vel Ecclesiæ auctoritatem concesserit errare nesciam in quæstione juris divini dirimenda, ut vos ipsi admittitis, consequens est ut eidem non potuerit relinquere erroris periculum de quæstione juris humani, quæ in divini juris quæstione involvitur; & sine qua nullo pacto decidi potest. Igitur quò tota nostra spectat contentio, ratum illud maneat ac fixum, Pontificem & Ecclesiam semper præsens habere Spiritus S. Numen atque auxilium, ne à sensu libri, qui in controversiam venit, uspiam aberret.

PHIL. Nulla hæc mihi, Nicistrate, videtur esse consecutio: voluit Deus Ecclesiæ suæ auctoritatem concedere nulli errato obnoxiam in juris divini controversiis decidendis; ergo etiam in controversiis juris humani.

NIC. Hic iterum, Philadelphæ, Magistrorum tuorum imitaris consuetudinem. Ut vitiosa videatur argumentatio, prætermittis ea, in quibus robor omne ac vis constituitur. Nonne ego addideram, in iis juris humani quæstionibus, quæ in quæstionibus juris divini necessariò involvuntur, & sine quibus illæ decidi non queunt. Quibus additis, legitima consecutio est. Quæro enim ego ex te, Philadelphæ, dum Deus hominem condidit, potuitne non condere animal?

PHIL. Non profectò.

NIC. Quidni?

PHIL. Quia animal in homine involvitur, & homo nisi sit animal, homo esse non potest.

NIC. Atqui etiam (ut ante demonstravi) quæstio juris humani, quæ quaeritur quis sit libri sensus, involvitur in quæstione juris divini; quæ quaeritur qualis sit libri sensus, & posterior illa sine priorè esse aut decidi nequaquam potest: Ergo si Deus Pontifici aut Ecclesiæ auctoritatem concesserit in altera falli nesciam, necesse est eandem concesserit etiam in altera. Te possem etiam

etiam adoriri hoc pacto. Deus dum vult finem, vult etiam necessaria ad finem illum consequendum adjumenta. De ista propositione, Philadelphæ, quid censes?

PHIL. Vera est. Alioqui Deus vellet & non vellet, quod in hominem cadere non potest, nedum in Deum.

NIC. Postremum istud forte in dubium vocabit scepticus ille Pater Gabrielis. Sed non est, cur nos moretur: quam ob rem sic infero: ergo si Deus ab Ecclesia sua omne in quæstione juris divini errandi periculum removere voluerit, adjumentum adhibuit ad id consequendum necessarium. Jam assumo: atqui ad id consequendum necessarium adjumentum est ab Ecclesia omne removere periculum errandi etiam in quæstione illa alia, quemadmodum ante sat clarè distinctèque ostendi: Ergo. Vides, Philadelphæ, quid inde sit consequens.

PHIL. Me obtundis contortis tuis & aculeatis sophismatis. Conferamus nos jam domum in hac viridi & opaca ripa inambulantes.

NIC. Per me licet. Sed inter vias consideremus, Philadelphæ, quanto perè à veritate aberrant supplices tui Theologi, ubi aiunt: *Existimamus absque summa in Sedem Apostolicam injuria, maximoque tum Catholicorum, tum Hæreticorum scandalo dici non posse, Ecclesiam vel Pontificem in decidendis istiusmodi quæstionibus juris humani omni carere errandi periculo.*

PHIL. Ut supplices decet, hinc loquuntur quàm possunt modestissimè: etenim si Magistrorum partes agerent, & Discipulos insituerent de pulpito, liberè docerent cum D. Francisco Manseau id dici non posse sine furore, sine rabie, sine impietate, sine hæresi & idololatria.

NIC. Quid hoc est, Philadelphæ? Numquam in te tam effrenatus fuit, & præceps furor. Quis te Jansenianus ἐνδυσσασµος subito abripit? Sed bene habet. Quoniam tu me hæreseos insimulas, ego te hæreseos clarissimè convincam. Dux mihi & Autor sit Aquinas ille Thomas.

PHIL. Quod in illo præsidium habes? Audiamus.

NIC. Sanctus ille Doctor 2.2. quæst. ii. a. 2. O: hæresim esse ait, quando aliquis habet falsam opinionem circa ea, quæ ad fidem pertinent: ad quam aliquid pertinet dupliciter . . . uno modo directè & principaliter, sicut articuli fidei. Alio modo indirectè & secundariò, sicut ea, ex quibus sequitur corruptio alicujus articuli. Hæcine, Philadelphæ, percipis sat clarè?

PHIL. Percipio. Tu perge porrò; & quidquid potes, inde concludè.

NIC. Oportet aliquid ante assumam. Atqui si Ecclesiam in assequendo quis libri sensus sit ulli errato obnoxiam statuas, sequitur corruptio alicujus articuli.

PHIL. Cujus?

NIC. Hujus : Ecclesia in definiendis juris divini quæstionibus nulli errori obnoxia est. Nam, ut antè evici, quæstiones illæ juris divini sine errandi periculo dirimi non possunt, nisi etiam sine errandi periculo dirimantur quæstiones juris humani, quæ in juris divini quæstionibus implicantur. Ergo si Aquinatus iudicio standum est, de hæresi postulari potest ille, qui Ecclesiam in assequendo libri sensu errare posse affirmat.

PHIL. Quid mihi cum D. Thoma? Opstratus in libello jam recens edito, cui *Theologus Christianus* nomen fecit

NIC. Quidni *Theologus Catholicus*?

PHIL. Quid me iterum interpellas? Opstratus, inquam, in isto libello *S. Theologiæ Tironem* instituens pag. 100. Ita inquit : *Multorum utilitati non satis accommodatus est S. Thomas.*

NIC. Quid? Hæc Thomistæ audiunt, & adhuc inertes cessant calami? Ubi mordax stylus? Ubi censurarum minæ? Ubi in eliciendis vaticanis fulminibus toties offentata autoritas? O si Scotista aliquis, aut Molinista, aut Eremita Augustinianus ista diceret, quantæ excitarentur Tragediæ! Multò melius profectò Eximius Pater ac Magister Collins styli sui aciem à R. P. Isaaco de Bruyn in Opstratium convertisset. Ad me quod attinet, S. Thomam impensè veneror, S. Thomam nunquam de manibus depono, & singula ipsius verba singula puto oracula. Sed cedo, Philadelphæ, quos libros Christiano Theologo Opstratus commendat?

PHIL. Singulis penè materiis singulos libros assignat. *Pro materia de Pœnitentia* (inquit ibidem pag. 97.) *legantur libri de Frequenti Communione, Methodus remittendi & retinendi peccata, de ignorantia & opinione probabili vide Theses Lovaniensium; de caritate & referendis actibus in Deum lege easdem Theses, &c.*

NIC. Itane verò? An ergo nescit Opstratus Gummariam illam Methodum à Toletana inquisitione damnatam? Libro de Frequenti Communione præter alias damnatas propositiones, quæ memorantur in libello *Parallele des propositions de M. Arnauld avec celles que l'Eglise a condamnées* continetur etiam hæc ab Innocentio X. tanquam hæretica præscripta : *S. Petrus & S. Paulus sunt duo Ecclesiæ principes, qui unicum efficiunt.* Præterea quas Lovaniensium Theses Opstratus hic maxime commendat?

PHIL. Gummarias, quantum ego quidem existimo, alle enim maximo sunt in proprio

NIC. Argitur commendat etiam fulminat Gummarii Compendium: quid enim compendium istud aliud est nisi Gummariæ Theses? Vide, Philadelphæ, quam pestilentes libros divo Thomæ anteponat Opstratus.

PHIL.

PHIL. An hos libros anteponebat D. Thomæ? Quomodo hoc ostendes?

NIC. Hoc nuper tu ipse dixisti: tamen ne quod à me tibi desideretur officium, hoc sic ostendo: Ait *multorum utilitati non satis accommodatum esse S. Thomam*, & memoratos illos libros omnibus promiscuè commendat. Hoc autem quid aliud est, nisi libros illos Divo Thomæ anteponebat? Jam iterum, Philadelphæ, conticescis. Quaro igitur præterea, nonne memorati illi libri similes sunt Paulo Irenæo ultricibus flammis in Gallia exusto?

PHIL. Non propterea minoris faciendus est Irenæus: etenim doctissimum quodque pro Catholica fide opusculum ab Hæreticis facillimè exurit.

NIC. Non istud est, quod quaro. Dic mihi, an Paulo Irenæo similes non sint libri illi, quos præ D. Thoma commendat Opstratus.

PHIL. Sunt.

NIC. Ergo nuper Content. nostra 2 pag. 16. ubi ego te interrogabam, an tibi in Bibliotheca esset Paulus Irenæus; verissimè respondisti: *Christiano Theologo hujusmodi libri præ D. Thoma commendantur ab Eruditissimo D. Opstratio.*

PHIL. Quis dubitat? Non enim est mentiri meum.

NIC. Tamen supplices pag. 4. in Præfatione muliebriter lamentantur hic impactam esse Eruditissimo Opstratio calumniam.

PHIL. Fateor. Humanum aliquid mihi hîc passi videntur supplices.

NIC. Mihi verò videntur mentiri splendidissimè: etenim ubi verum crimen objicitur, ibi calumnia esse non potest. Insuper an tu, Philadelphæ, ullibi dixisti Paulum Irenæum ipsum præ D. Thoma commendari ab Opstratio?

PHIL. Minimè: tantum enim dixi *hujusmodi libros*, seu libros Paulo Irenæo similes ita commendari.

NIC. Supplices citatâ jam paginâ 4. consule. Dictum esse affirmant, *ab Opstratio Paulum Irenæum præ D. Thoma commendari Christiano Theologo.* En iterum in eadem propositione *θερμόν ψεύδος* seu calidum mendacium. Quid istis hominibus facias? Patet igitur, quam non immeritò nuper in illos jecerim hunc sibyllæ versiculum, quem nondum videntur posse *caritatis* igne concoquere:

Ψεύσας, ἀπιστόκοροι, κακοπράκμονες, οὐδὲν ἀληθεῖς.

Absque fide, scelerati & nunquam vera loquentes.

Certè si Jacobus Magnæ Britannæ Rex in hæc tempora incidisset, de Jansenianis diceret id quod de Puritanis suis dixit in libro illo, quem inscripsit *Βασιλικὸν δῶρον: Testor coram Deo Opt. Max. nunquam te experturum plura & deteriora mendacia, quam apud hos fanaticos Puritanorum spiritus.* Verum hæc longius, quam constitueram, digressi sumus. Redeamus ad rem. Quidquid hodie

hodie ultro citroque disceptavimus, ad hanc summam referri volo: si Ecclesia sine ullo errandi discrimine judicare possit, qualis sit scripti alicujus sensus hæreticusne an orthodoxus; etiam quis sit ille sensus, sine ullo errandi discrimine judicare potest: Atqui (ut vos ipsi dicitis) Ecclesia sine ullo errandi discrimine judicare potest qualis sit scripti alicujus sensus, hæreticusne an orthodoxus: Ergo etiam quis sit ille sensus, sine ullo errandi discrimine judicare potest. Et secus dicere hæresim esse concedis si standum sit iudicio S. Thomæ. Quare dicant nunc supplices quodcumque voluerint, plus apud me ponderis habebit Angelici Doctoris auctoritas. Meæ saltem utilitati satis accommodatus est.

PHIL. Erratum meum agnosco. Id ex D. Thomæ sequi principiis non oportebat admittere. Itaque cano palinodiam. Neque est, cur hoc me facere Discipulum pudeat, quia præiverunt Magistri mei: etenim quam tot labentibus annis quæstionem facti esse pugnauerunt, nunc tandem eam quæstionem juris humani esse consententur.

NIC. Ergo vel causâ cecidisse te fatere, vel ostende id ex D. Thomæ non posse concludi.

PHIL. Ah! Nicistrate, tam diutinâ contentione hebescit ingenii acies; quiescendo acuetur in crastinum. Inveniam aliquid, ad quod tu ne hircere quidem audeas. Eapropter vide ut me probè armatus accedas: vale.

CONTENTIO IV.

An revelatum sit in Ecclesiam vel Pontificem de scripti sensu judicantem nullum cadere errorem.

PHILADELPHUS. Nonne dixeram, Nicistrate? Jam inveni aliquid, quo quæ ex D. Thomæ heri deprompsisti argumenta penitus diluam.

NICOSTRATES. Quid illud est? amabo te, ediffere.

PHIL. Uti fides, ita etiam potest hæresis in iis tantum versari rebus, quas loquentis Dei revelavit auctoritas. Jam verò cum nusquam revelaverit Deus Ecclesiam in assequendo scripti alicujus sensu omni vacare errandi periculo, is qui secus statuit, hæresicos accusari, nequaquam potest.

NIC. Jam ego perspicio verum esse id quod tu dicebas heri, ingenium quiescendo acui: nam acutum affers & subtile argumenti genus. Dubito Philadelphie, an id tuâ solius industria adinveneris. Videtur profectò ex supplicantium officina exisse: nam nihil est, quod pag. 9. magis inculcant,

quam

quam illud: quidquid ad fidem Catholicam . . . pertinet illis (Apostolis aliisque Hagiographis) revelatum est. Verumtamen non digitum exero, id est, nondum vicium me fateor.

PHIL. Nætu, Nicistrate, meæ diffidis scientiæ, tamquam si nesciam ego illos; qui in conflictu succumberent, olim elato digito consuevisse τὴν ἡτίαν seu cladem agnoscere. Nil mihi opus erat tuâ istâ explanatione: Et æque ac tu legi illud Perlii:

Nil tibi concessit ratio; digitum exere, peccas.

NIC. Ergo multò magis Episcoporum scientiæ visi sunt diffidre supplices Theologi in sua ad Episcopos directa præfatione: nam ubi allegaverant hæc mea verba: *Partem salutationis Angelica ultimam* INDUCTAM: continuo explanationis ergò subjungunt, *seu deletam*, quasi verò vim Latine hujus vocis INDUCTAM, quia à vulgari usu remotior est, intelligere non potuissent doctissimi Antistites, hæc explanatione non additâ. Cum hæc ego nudius tertius ostenderem Contubernali meo, ita risum non tenuit, ut illum cum Zeuxi risu emorturum existimarem. Deinde risu in indignationem verso, quid? Inquebat, Optratius sese statuit Ludimagistrum Illustrissimorum Præfulum? Quid? Illos respicit tamquam suos olim in Collegio novo Magistellus coactos è trivio pueros? Quid? Illos tacitè arguit inscitie? Quò se tandem Janseniana efferat arrogantia?

PHIL. O Nicistrate, tua mihi nota est calliditas; quia propositi vim argumenti enervare non potes, propterea tuam rabiem in Optratium effundis, ut, adjuncto ad eum tuendum animo, mei argumenti obliviscar.

NIC. An me putas propositi argumenti subtilitate terreri? Si auctoritatem Ecclesiæ in assequendo alicujus scripti sensu errare nesciam saltem implicitè revelatam esse dixerò, quò te vertes?

PHIL. Implicitam revelationem ægrè admittere videntur supplicantes, quippe qui pag. II. ita loquuntur: *Ne ingrediamur quæstionem Scholasticam de nomine magis, quam de re, an quædam dici possint revelata saltem implicitè; paulisper admittimus & ultro concedimus, quædam posse dici implicitè revelata, quæ quidem expressè revelata non sunt, sed quæ satis aliunde notum est in expressa aliqua revelatione contineri.*

NIC. Nolo, Philadelphie, id mihi supplices ultro concedant: maximum enim beneficium se mihi dedisse putabunt, & ut illiberale est hominum istorum ingenium, hoc mihi fortasse exprobrabunt postea. Præterea quâ fronte dicunt se id ultro concedere, ad quod concedendum inviti profus ac repugnantes adiguntur.

PHIL. Quis eos invitos ac repugnantes adigat?

G

NIC.

NIC. Et ratio & communis Theologorum autoritas. Ad autoritatem quod attinet, ullumne esse putas, Philadelphæ, alicujus nominis Theologum, qui revelationem illam implicatam repudiat? si quid in te viri est, vel unum ostende.

PHIL. Needum ego omnes Theologos excussi. Hunc tibi ostendent Eximii Domini mei ac Magistri ceterique supplices, impigri illi librorum Hellioues.

NIC. Expectabo avidè. Interea ad rationem veniamus. Dum tu, Philadelphæ, dicis E. C. hominem esse me, nonne implicitè etiam dicis me esse animal, me esse rationis participem, me corpore constare & immortalì animâ, denique habere me omnia, quæ ad rationem hominis necessaria sunt?

PHIL. Ita est.

NIC. Ergo etiam Deus, quando dixit E. C. Christum esse hominem, implicitè dixit ipsum esse compos rationis animal, ipsum constare ex corpore & anima immortalì, ipsum denique habere reliqua omnia, quæ ad rationem hominis necessaria sunt. Vel ostende mihi, quid divina locutio hic ab humana differat. Ostendere hoc non potes?

PHIL. Minimè gentium.

NIC. Igitur (quod demonstrandum susceperam) patet jam quædam dici posse revelata implicitè atque adeo non est cur hoc mihi ultro & quasi beneficii loco ab adversariis concedi patiar.

PHIL. Parturiunt montes, & mus (quantum ego quidem conjicio) ridiculus enascetur. Do tibi sanè Deum, quando Christum hominem esse revelavit, etiam revelasse illum esse animal, illum habere corpus verum, non phantasticum, ut somniabant olim Hæretici. At verò quid te ista juvant?

NIC. Ergo quando Deus revelavit Ecclesiam in docendo, qualis sit scripti sensus, errare non posse; etiam implicitè revelavit eandem Ecclesiam non posse errare in assequendo, quis sit scripti sensus.

PHIL. Nego consequentiam.

NIC. Consequentiam probò: ideo, quando Deus revelavit Christum esse hominem, implicitè revelavit etiam Christum esse animal, quia animal in homine involvitur: atqui (ut heri vidimus) infallibilitas in assequendo, quis scripti sensus sit, involvitur in infallibilitate in docendo qualis sit scripti sensus: ergo quando Deus posteriorem infallibilitatem revelavit, implicitè revelavit etiam priorem.

PHIL. Hæc tu satis subtiliter. Sed fare, Nicistrate, uspiamne revelavit Deus posteriorem illam infallibilitatem in posteriore involvi?

NIC. Fare, Philadelphæ, uspiamne revelavit Deus animal in homine involvi?

PHIL.

PHIL. Hoc satis aliundè notum est.

NIC. Illud etiam satis aliunde notum est. Igitur si ad hoc divinâ fide credendum obstringamur, cur non etiam ad illud?

PHIL. Quid? hæccine implicita revelatio ad fidem sufficit?

NIC. An dubitas? sunt enim plurima fide divinâ credenda, quæ non alio revelata sunt modo, E. C. Christum esse animal, participem rationis, animo præditum immortalì, & innumerabilia alia, quæ nihil attinet referre.

PHIL. Audiveram persæpè ea quæ ita revelata sunt implicitè, non esse de fide quoad nos, sive (ut loquuntur in scholis) non esse de fide obligante, nisi satis aliundè notum sit ea in expressa aliqua revelatione contineri.

NIC. Hoc satis aliunde notum est in materia, quam nunc agimus. Verùm antequam profecuar, Philadelphæ, non possum, quin te hoc loco laudem plurimum, tibi que accommodem illud Græcorum adagium: *Οἱ πολλοὶ μαθηταὶ τῶν διδασκάλων κρείττορες*, id est, multi discipuli suis Magistris Doctiores sunt.

PHIL. Quid ita?

NIC. Hic tuos Magistros longè superas intelligendi acumine: nam pag. rr. putant illi nihil esse revelatum implicitè, quàm quod aliunde notum est in expressa aliqua revelatione contineri. Quo quid dici potest stultius? quid magis falsum? sed condonemus hoc supplicum Theologorum inscitiz, aut si mavis, *oscitantia*. Fortè ea dum scripserunt, instaurarant funus Formulæ.

PHIL. Quæ igitur tua est hæc super re sententia?

NIC. Audies. Quemadmodum tu, Philadelphæ, visus es pulchrè animadvertere; quod implicitè revelatum dicitur, id notum esse debet in expressa aliqua revelatione contineri, non quidem ut revelatum sit (quippe revelatum aliquid esse potest, licet revelatum esse ignoretur) sed ut sit de fide quoad nos seu de fide obligante.

PHIL. Istud ego jam capio. At verò an tu, Nicistrate, autoritatem Ecclesiæ in scripti alicujus sensu intelligendo falli nesciam de fide obligante esse censens?

NIC. Jam dixi. Censeo, & id mecum censent Orthodoxi omnes: Est enim luce meridiana clarius illam falli nesciam autoritatem contineri in ea expressa revelatione, in qua revelatum est, Ecclesiam esse *firmamentum & columnam veritatis*; in qua revelatum est Ecclesiam esse *sine macula & ruga*; in qua revelatum est *portas inferi non prevaliturus adversus eam &c.* Sed quid hæc ego argumentor, Philadelphæ? Quid plura disputo? Cedo mihi, obsecro, ubi revelatum est, in Ecclesiam juris divini controversas dirimentem, erratum cadere non posse?

PHIL.

PHIL. Illis locis, Nicoftrate, quos jam attulisti.

NIC. Explicite hoc illis locis revelatum est, an implicite tantum?

PHIL. Implicite.

NIC. Ergo jam ipse confugis ad implicitam istam revelationem à qua ante videbaris, cum tuis supplicibus tantopere abhorrere. Hæc cum ita sint, quid superest, nisi ut quemadmodum hæc Ecclesiæ infallibilitatem, ita etiam illam de fide obligante esse confiteare. Etenim utraque revelata est implicite.

PHIL. Nondum ego certè video hoc concedi oportere.

NIC. Satis crediderim: non enim ad ea, quæ dico, videris animum adjungere. Quæ de causa merito in te convenit id quod in Dialogo suo 2 sub initium habet Maxentius: *mens non sanari, sed vincere cupiens, ad nihil aliud intenta est, nisi ut inveniat, quod pro suis partibus eloquatur.*

PHIL. Ne metue, Nicoftrate, ego satis attendo; & ubi domum rediero, iterum ruminabo singula. At enim peto abs te, ut hîc mihi des ali- quod additamentum.

NIC. Ecquod?

PHIL. Dicam. Quotiescumque Ecclesiam in percipiendo scripti sensu ab omni erroris periculo immunem esse affirmas, etiam adjungis Pontificem. An igitur uspiam revelatum est Pontificem solum eadem illâ immunitate gaudere?

NIC. Est.

PHIL. Ubi obsecro?

NIC. Joan. ultimo: cum enim Christus ibi dicit Petro *pasce agnos meos, pasce oves meas*, nonne eum ejusque successores gregi suo Pastores præficit?

PHIL. Ita, Nicoftrate. Sic enim habet Florentina Synodus; *desinimus Pontificem Romanum Successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum Patrem ac Doctorem existere, & IPSI IN B. PETRO PASCENDI, REGENDI ET GUBERNANDI UNIVERSALEM ECCLESIAM A DOMINO NOSTRO JESU CHRISTO PLENAM PŒTESTATEM TRADITAM ESSE.* Sed quid inde proficies?

NIC. Parum vides, Philadelphie, qui ne istud quidem videris. Nam si Christus voluerit gregem suum bene recteque pascere, ei Pastorem præfecit non inane: etenim ut est apud Homerum:

Μῆλα κᾶκοι ὀδύρασι νομῆες.

Malus corrumpit ovilia Pastos.

Ergo bonum ei Pastorem præfecit. At qui ut docet S. Laurentius Justinianus de contemptu mundi cap. 15. *Boni Pastoris hoc semper est proprium, ut sibi*

616-

creditas oves pingua INTRODUCAT AD PASCUA, easq; solerti curâ ab incurfibus sylvestrium custodiat bestiarum. Nazianzenus Gregorius orat. 7. petens à Parente boni Pastoris munus edoceri ita ipsum alloquitur: *Dic, QUÆ PASCUA petenda, QUI FONTES adveniendi; ac rursus QUÆ PASCUA, vitanda, QUI LATICES.* Nota, Philadelphie, QUÆ PASCUA, QUI LATICES: non enim dicit tantum: *QUALIA PASCUA, QUALES LATICES.* Sed temovebit magis Augustinus. Quapropter & illum audi de verbis Domini serm. 43. cap. 5. circa medium: *Pertinet, inquit, ad officium Pastoris OPERTOS FONTES APERIRE, hoc est ostendere & aquam puram, innoxiam sitientibus ovibus ministrare.* Igitur si Christus Ecclesiæ suæ præesse voluerit Pastorem Bonum, voluit præesse talem, qui non tantum salutare herbas aquamque puram & innoxiam ovibus porrigeret & subduceret contraria, sed etiam commonstraret fontes, ubi aquæ illæ saliant, & duceret ad pascua, ubi illæ herbæ nascuntur. Hoc si negas, quomodo de se ipse potuit Christus dicere, *Ego sum Pastor Bonus?* Certè supremi Pastoris videtur esse, ut Pastori suo Vicario subministraret adjumenta omnia ad commissum gregem bene recteque pascendum necessaria.

PHIL. Intellego. Sed quomodo, Nicoftrate, ex his omnibus deducis Summum Pontificem sine discrimine errandi docere posse, quibus libris aut scriptis Catholica aut hæretica dogmata continentur?

NIC. Quemadmodum Philadelphie, aquæ & herbæ quas porrigeret Pastor ille nobis debet vel subducere, nihil aliud sunt, quam Catholica vel hæretica dogmata; ita etiam fontes & latices & pascua aliud nihil hic sunt, quam libri aliaque scripta, quibus hujusmodi dogmata continentur. Igitur cum Pastoris boni sit ovibus ostendere, *quæ pascua petenda, qui fontes adveniendi; ac rursus quæ pascua vitanda, qui latices;* Pontifex, qui est Pastor bonus, potest commonstrare libros illos quibus pestifera aut salutaris doctrina traditur; idque sine ullo errore: etenim si futurus ille in terris Pastor erraverit, quis errantem corriget? Prorsus nemo. Ergo obediens oves quando sese conferent ad commonstrata pascua, ad commonstratos fontes, sata se salutare herbas carpere, & aquam haurire innoxiam, pestiferum venenum & carpent & haurient. Ecce quanta hujus consecrati absurditas. Insuper, Philadelphie, si Pontifex non possit certo ostendere hos fontes & pascua, jam (id quod non dabunt supplices) nec poterit aquas & herbas certo ostendere.

PHIL. Quid ita?

NIC. Ubi possunt aquæ illæ & herbæ, id est, dogmata ostendi, nisi in fontibus & pascuis; hoc est, in scriptis & locutione humana? Certè sine humana oratione nihil nos docere potest Pontifex.

PHIL. Ut dicam id quod res est, Nicoftrate, hic ego aliquam difficultatem

H

agnosco:

agnosco : etenim si sine ulla erroris suspitione possit judicare suis ipsius paucis seu verbis hæreticam aut Catholicam sententiam subjici , non satis assequor , cur idem judicare non possit de verbis alienis.

NIC. Ergo jam constat Joan. ultimo revelatum esse Pontificem in assequendo scripti alicujus sensu nullum adire labendi periculum.

PHIL. Nequaquam Nam licet ego hunc nodum gordium non queam dissolvere , eum Magistri mei dissolvent facile. Pace tuâ , Nicostrate , ego abierim : etenim jam nunc domi desideror ad tractandum nescio quod negotium.

NIC. Abi bonis avibus , & quæ hodie Disseruimus , fac ea ruminas diligenter.

CONTENTIO V.

Exagitur istud principium : Quidquid Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non est , infallibili Ecclesiæ judicio definiri non potest ; & aliquot supplicum Theologorum repugnantia revincuntur.

NICOSTRATUS. An hesternæ argumenta ruminasti bene ? PHILADELPHUS. Ruminavi , Nicostrate ; & hunc in finem vigilavi in multam noctem. Tamen nondum assequor quomodo fidei credi possit sensum aliquem hæreticum E. C. 5 propositionum contineri libro , qui à Cornelii Jansenii Augustino nomen invenit.

NIC. Istud heri dixi. Quia Ecclesia in hujuscemodi quæstione nulli errato obnoxia id definivit.

PHIL. Ecclesia id definire non potest , quod cum supplicantibus pag. 9. hoc syllogismo ostendere mihi non est arduum : „ Quidquid Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non est , quæstio fidei aut morum esse non potest , nec infallibili Ecclesiæ judicio definiri : Atqui Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non est , fore ut sensus quinque propositionum hæreticus contineatur libro , cui nomen , Cornelii Jansenii Augustinus : Ergo an sensus 5 propositionum hæreticus contineatur libro , cui nomen , Cornelii Jansenii Augustinus , quæstio fidei aut morum esse non potest , nec infallibili Ecclesiæ judicio definiri. „

NIC. Et istud argumentum , Philadelphæ , in quo Janseniana triumphat factio ,

factio , sed perperam & sine causa. Quis enim non animadvertit argumento isto , si quid habet roboris , convulsam iri quidquid est doctrinæ sacræ in Ecclesiæ scripturis , quidquid decretorum fidei sacrorumque canonum extat usquam ? si lubet , hoc ego tibi demonstrabo clarissimè. Et ne multa , exhibe mihi fidei decretum , quod censeas firmum & omni cavillatione exemptum.

PHIL. Ut nuper fecimus sumamus Ephesinos Canones aut Arausicanos , aut , si mavis , Decretum Concilii Tridentini de justificatione. Id supplicantium recusabit nemo. Sat scio.

NIC. Habet. Igitur jam quæro ego ex te , Philadelphæ : usquamne Apostolis aliisque Hagiographis revelatum est , fore ut sensus orthodoxus contineatur isto Tridentini decreto ? si potes , locum ostende , ubi id revelatum putes ?

PHIL. Non puto illud esse revelatum , quia neque in scriptura , neque in traditione , ulla fit mentio ullius scripti aut decreti à Concilio Tridentino editi.

NIC. Igitur immisissum telum in te tuosque supplices ita retorqueo : „ Quidquid Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non est , quæstio fidei aut morum esse non potest , nec infallibili Ecclesiæ judicio definiri. „ Atqui Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non est fore ut sensus orthodoxus contineatur Tridentini Decreto de justificatione : Ergo an sensus orthodoxus contineatur isto Tridentini Decreto , quæstio fidei aut morum esse non potest , nec infallibili Ecclesiæ judicio definiri. Quid censes , Philadelphæ ? Rectene hoc spiculum retorssi ?

PHIL. Minimè , Nicostrate ; nam scriptum istud seu decretum de justificatione est jam scriptum seu Decretum ipsius Concilii.

NIC. Nihil ad rem id facit : nam Decreti illius scriptive , ut tu ipse affirmas , nulla fit mentio in scriptura aut Traditione , nihilo magis , inquam , quam libri ab Iprensi Antifite editi. Tenet itaque vim suam ista ratio , quæ citato loco utuntur supplices : „ Quidquid Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non est , quæstio fidei aut morum esse non potest , nec infallibili Ecclesiæ judicio definiri. „ Deinde quid causæ est , Philadelphæ , cur illud de justificatione Decretum , cum à Musso , Seripando aliisque concinnatum sit , Tridentini Concilii nuncupes ?

PHIL. Quia Concilium declaravit esse inconcussa fidei Catholicæ dogmata , quæ isto Decreto continentur.

NIC. Nihil iterum id me juvat , si Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non sit fore ut inconcussa fidei Catholicæ dogmata contineantur isto Decre-

Decreto. Igitur (quod nuper ostendi pluribus) nihil firmum est in Tridentina Synodo, nihil certum, si usquam labi possit Ecclesia de recta perverse scripti alicujus doctrina sententiam ferens. Facile mihi erit, Philadelphæ, Ephesinos & Arafricanos cæterosque Canones, & Pontificum Constitutiones omnes, in dè & Editionem vulgatam eadem argumentatione expugnare: etenim si " quidquid Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non est, nec quæstio Fidei aut morum esse possit, nec infallibili Ecclesiæ judicio „definiri" Scripturam mihi exhibe aut Traditionem, quâ constet revelatum esse Apostolis vel Hagiographis aliis, omnes illos Canones & Constitutiones doctrinam continere orthodoxam, quâ constet Editionem vulgatam verè esse authenticam. Adhuc cessas exhibere? Ergo, id quod agebam; jam nullus erit Conciliorum Canon, nullum Decretum, quod non enervet hæc supplicantium argumentatio, si cogitetur nervum habere; & verum erit illud confectarium, à quo magnopere abhorre se simulant supplices: *Quidquid Ecclesia jam inde ab Hieronymi temporibus ex vulgata sensu statuit, sive ad instituendos Catholicos, sive ad Hæreticos refellendas, dubium est, incertum est, errandi periculo non vacat.*

PHIL. Falleris, Nicostrate, falleris; non ista sequuntur incommoda: magis enim supplicibus nostris viris doctissimis credendum existimo, quam tibi. Illi pag. 22. id negant his verbis: *Maneat fixum & inconcussum, errare posse Ecclesiam in sensu alicujus libri definiendo, dum quis sit sensus illius, in sacris Litteris vel Traditione revelatum non est: neque tamen propterea Concilia omnia delitari posse atque convelli.*

NIC. O Philadelphæ, quemadmodum rectè observas, id negant simpliciter, non probant. Ego verò rationibus firmissimis, quibus respondere non possunt, hoc ita esse & nunc & aliàs probavi.

PHIL. Nugæ. Non enim Ecclesiam dicimus in hujusmodi quæstionibus passim errare, sed errare posse. Hanc nostram verissimam sententiam malo ex ipsis supplicantibus, quam ex me intelligas. Lege quæ habent pag. 22. jam citatâ: *Quod dicimus, errare posse Ecclesiam in sensu alicujus libri definiendo, dum quis sit sensus illius, revelatum non est, non sic accipi volumus, ac si tunc Ecclesia passim esset errori obnoxia; sed quòd tunc ea ipsi infallibilitas promissa non sit, quam sibi promissam habet, dum ea, quæ revelata sunt, definit.*

NIC. Nihil id iterum supplicantes juvat: nam secundum illos licet Ecclesia in hujusmodi non revelatis quæstionibus passim non erret, errare tamen absolute potest. Unde igitur jam exploratum habeo eam in hoc aut illo Decreto, in hoc aut illo Canone non errasse?

PHIL. Nimum præceps es, Nicostrate, animum adverte ad ea, quæ supra

supra citatis verbis supplices continuo subnectunt: *Quis dubitet, quin (Ecclesia) aliam quamdam infallibilitatem tunc etiam (cum ea definit, quæ revelata non sunt) habere queat; quam vel ex ipsa rei evidentia, vel ex communi totius orbis consensu mutuatur? Sunt quidam libri, adeò clari & perspicui, ut illorum sensum quisque vel tenuiter doctus intelligat.*

NIC. Speciosa enim verò oratio & ad fallendum imperitum Tironum vulgus excogitata! Ut ut est, neque sic effugiunt absurda illa confectaria: quam enim hîc aliam infallibilitatem Ecclesiæ adscribunt, nisi eam, quam homo quilibet aut de evidentibus cujusvis scientiæ principiis habere potest, aut de profana aliqua historia communi totius orbis recepta consensu? Certè lib. 1. contra Appionem ait Josephus: *Τῆς αὐτῶν γὰρ ἀγαθῆς ἐστὶ τεκμήριον ἰστορίας, ἡ περὶ τῶν αὐτῶν πάντες ταυτὰ καὶ λέγουσιν καὶ γραφοῦσιν.* Indicium est vera historia, si de rebus iisdem omnes eadem & dicant & scribant, hoc est, si orbis totius recipiatur consensu. Nolo hic commemorare eos, qui nos aiunt ex principiis geometricis aliquam infallibilitatem mutuari posse, hoc enim tibi satis superque notum esse arbitror.

PHIL. Quid dicas, Nicostrate, haud satis intelligo.

NIC. Hoc dico quemlibet privatum hominem, si vera sit ista supplicantium sententia, æque infallibilem esse, atque Ecclesiam ipsam, dum dicit E. C. Romulum Romanæ Urbis conditorem esse, aut omnes angulos rectos inter se æquales. Etenim in hoc geometrico exemplo infallibilitatem ex ipsa rei evidentia mutuatur, in illo autem historico ex communi totius Orbis consensu. An non ampliorem aliquam & veriore infallibilitatem sponsæ suæ largitus est Christus?

PHIL. Non.

NIC. Ergo cum scripti alicujus sensus, vel ex ipsa rei evidentia, vel ex communi totius Orbis consensu patet, nihil nobis opus erit Ecclesiæ judicio: tunc enim æque ac Ecclesia ipsa sensum illum sine ullo erroris assequi poterimus periculo. Adeoque verum est id, quod inferebam nuper, Theologis vestris in animo esse tollere controversiarum iudicem. Habe tibi etiam alterum corollarium: ergo contra quam definit Florentina Synodus, jam Pontifex non erit Doctor universi Orbis, sed è contrario universus Orbis erit Doctor Pontificis. Apage commentitiam illam infallibilitatem.

PHIL. Infallibilitatem illam commentitiam appellas?

NIC. Ita Philadelphæ: nam stante istâ infallibilitate adhuc errare absolute potest Ecclesia, quod ut probem, non jam dicam Orbem totum in illo consensu falli posse, & multa multis videri evidentia, quæ evidentia non sunt, sed quæram tantum ex te: *revelatusne est sensus ille, qui vel ex ipsa rei evidentia, vel ex communi totius Orbis consensu patet?*

PHIL. Minimè.

NIC. Quomodo igitur istam infallibilitatem concilies cum isto supplicantium effato: "Quidquid Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non est, infallibili Ecclesie iudicio definitum non potest?," Ergo supplices Theologi aut secum ipsi pugnant, aut hic veram proprieque dictam infallibilitatem Ecclesie non attribuunt.

PHIL. Profectò non adverteram ad istam antilogiam.

NIC. Ergo dicendum est, Philadelphie, illos, dum aiunt: *Quis dubitet, quin aliam quandam infallibilitatem tunc etiam habere queat?* veram & proprie dictam infallibilitatem non intelligere.

PHIL. Sic est. Hic eam tantum infallibilitatem attribuunt Ecclesie, quam nulli Doctore denegamus. Atque id vel ex ipsorum verbis liquet: nam postquam dixerant: *Sunt quidam libri adeò clari & perspicui, ut eorum sensum quisq; vel tenuiter doctus intelligat:* statim subiiciunt: *An tunc quod cuius de vulgo Doctorum conceditur, negabis Ecclesia?* At longè aliter differendum est tum, cum quis sit scripti sensus, ex rei evidentia aut totius orbis consensione constare non potest: tum enim Ecclesia ne tali quidem infallibilitate gaudet. Accipe, Nicostate, nostrorum Theologorum dignam cedro sententiam pag. 23. *Quoniam, inquit, & Ecclesia ex hominibus constat, qui falli possunt; & infallibilitas ipsi in sensu cuiuscumq; libri definiendo promissa non est: Fieri etiam non nunquam potest, ut in sensu alicujus libri, PRÆSERTIM vasti, & obscura controversaque tractatis fallatur.*

NIC. Hæcine digna est cedro sententia?

PHIL. Est: neque enim quidquam ad defendendum Jansenium excogitari melius potest vel præstabilius: quippe cum ipsius liber vastus sit & obscura controversaque tractet, Ecclesia in ejus sensu assequendo errare facile potuit, & ut ego quidem cum D. de Ligny aliisque multis existimo, reipsa erravit.

NIC. Nonne vasti etiam sunt, & obscura controversaque tractant Augustiniani codices, ex quibus Concilium Arausicanum II. suos depromptit canones? Nonne anathematismi S. Cyrilli? Nonne Muffi & Seripandi de justificatione decretum? Nonne Pontificum Constitutiones aliaque huiusmodi? Certe Concilia atque Pontifices ea, quæ obscura & controversa non sunt, definire non solent. Ergo in sensu istorum scriptorum intelligendo falli potuit Ecclesia, potuit Pontifex. Atque adeo iterum sequitur, ut nihil sit in hisce Constitutionibus, in hisce Canonibus atque decretis, in quo Catholicorum fides possit firmè consistere. Sed ut magis cernas supplicum Jansenistarum amentiam, est quod te rogem.

PHIL. Roga. Quid illud erit, obsecro?

NIC.

NIC. Cum recitasti illam cedro dignam sententiam: *Fieri etiam non nunquam potest, ut (Ecclesia) in sensu alicujus libri, PRÆSERTIM vasti & obscura controversaque tractatis fallatur:* an satis observasti illam particulam PRÆSERTIM?

PHIL. An igitur illa particula hic habet singularem aliquam vim aut robur?

NIC. Ubi est acumen tuum, Philadelphie? per adjunctam illam particulam videntur supplices velle innuere Ecclesiam falli quoque posse in sensu alicujus libri, etiamsi vastus non sit, & obscura controversaque non tractet.

PHIL. Hoc mihi, abs te probari postulo.

NIC. Non deo, Philadelphie. Cum ego dico: facile mihi est E. C. Hæreticorum fraudes, præsertim Jansenistarum detegere, an non tum dico facile mihi esse fraudes detegere etiam aliorum Hæreticorum, licet Jansenistarum non sint?

PHIL. Ita profus.

NIC. Atqui hic eadem loquendi ratione utuntur supplices. Igitur hic Penelopes telam retexunt, sive rursus destruunt, quod prius effecerant.

PHIL. Ut verum fatear, Nicostate, non videris mihi tam male concludere.

NIC. Itaque si (ut hic innuunt) Ecclesia aut Pontifex nonnunquam falli possit in sensu alicujus libri, etiamsi obscurus non sit, jam haud satis assequor quomodo denuò non loquantur pugnantia pag. 25. ubi interroganti mihi: *Potestne Ecclesia aut Pontifex subjectum suis ipsis verbis sensum ita percipere, ut absit omne errandi discrimen?* Ita pro te, Philadelphie, respondent: *Potest, nisi verba adeò obscura sint, & vel ex institutione, usu, aut consuetudine, vel ex aliis adjunctis ita dubia & equivocationibus obnoxia, ut nec suorum verborum sensum intelligat, &c.*

PHIL. Ex istis verbis nihil aliud ego possum eruere, quam Pontificem aut Ecclesiam sine ullo periculo erroris posse assequi sensum libri clari & perspicui: etenim (ut dicunt pag. 23.) *quod cuius de vulgo Doctorum conceditur, negabis Ecclesia?*

NIC. Ego jam probavi, Philadelphie, hoc ab ipsis alio loco, ubi apponitur illa particula *præsertim*, iterum negari.

PHIL. Non memineram. Certè, uti dicis, Nicostate, hæc inter se pugnant maximè. Verùm cum pugnantia loqui in supplices viros tam doctos, tantaque prudentiæ laude florentes cadere non possit, puto ego illam particulam *præsertim* vitio Typothetæ irrepissè.

NIC. Mihi crede, Philadelphie, istud parum simile vero sit. Sed demus id sanè; adhuc nihil negotii erit ostendere ea, quæ hic dicuntur à supplicibus Theologis, minimè inter se cohærere. Age, Philadelphie, finge animo librum,

librum, qui sensum habeat quàm clarissimum, non revelatum tamen. Quo-
ro ego jam ex te, poteruntne tui illi Magistri supplices sine ulla repugnantia
dicere, Ecclesiam aut Pontificem in intelligendo tam claro tamque perspicuo
sensu non subire ullam erroris periculum?

PHIL. Poterunt, modo inducta fuerit illa particula *praesertim*.

NIC. Mirum est, Philadelphæ, quòd id, quod ego jam dixi toties,
necdum videas.

PHIL. Ecquid?

NIC. Etiam particulam illam inductam, vis sua perstat isti supplicantium pro-
nunciato: „ Quidquid Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non est,
„ infallibili Ecclesiae judicio defini non potest. „ Sic enim assumo: Atqui
sensus ille licet clarissimus sit, tamen Apostolis aliisque Hagiographis revela-
tus non est: Ergo sensus ille clarissimus infallibili Ecclesiae judicio defini non
potest. Quid habeant supplices Jansenistae, quo istam argumentationem
expugnent? Sed ut aliquam apud ipsos liberalitatis famam obtineam, tan-
tisper concedam, libri alicujus sensum, dum clarus est, ab Ecclesia decidi
posse infallibiliter. Nil tamen me juvat ista falli nescia autoritas.

PHIL. Quidni?

NIC. Quid juvat, Philadelphæ, sensum aliquem ab Ecclesia infallibiliter
decisum esse, si an infallibiliter decisus sit, certò & sine errati suspitione
scire non possim? Atqui istud scire certò numquam potero.

PHIL. Assumptionem nego.

NIC. Probo assumptionem: numquam scire certò potero, an quibus Ec-
clesia sensus decisus est, verè clarus sit. Non enim id propriam assequi pote-
ro industriam, quia fieri potest, ut sensus, qui mihi obscurus apparet, Ec-
clesiae clarus fuerit, & è contrario. Neque etiam id mihi certò poterit
declarare Ecclesia: etenim huic vel illi sensui claritatem inesse, Apostolis
aliisque Hagiographis revelatum non est; adeoque hic iterum locum habet
supplicantium axioma: „ Quidquid Apostolis aliisque Hagiographis revelatum
„ non est, infallibili Ecclesiae judicio defini non potest. „ Aveo videre,
quòd sese hinc expediant TORTUOSI COLUBRI. Interim prosequamur reliqua,
& ad hominem (quod aiunt) argumentemur iterum: secundum supplican-
tes in sensu libri claro dijudicando errare non potest Ecclesia: itaque toties,
quoties sensum aliquem dijudicat, non errat.

PHIL. Ridicula profectò ista est consequentia, tamquam si cujuscumque
libri sensus clarus sit atque perspicuus.

NIC. Non tam ridicula, Philadelphæ, ista est consequentia, quàm pri-
mò fronte fortasse apparet. Nam dic, obsecro, novitne Ecclesia se tunc
dum-

dumtaxat autoritate pollere errare nescia, cum sensus clarus est?

PHIL. Omnino, Nicostrate.

NIC. Nisi tu hoc mihi concessisses, quàm pulchrè intulisses ego: Er-
go tu, Philadelphæ, cum tuis supplicibus Jansenistis aliquid supra Ecclesiam
lapis, supra *Columnam & Firmamentum veritatis*. At bene declinasti ictum.
Jam verò cum hoc noverit Ecclesia, nefas est existimare eam ad libri alicujus
sensem definiendum prius accedere, quàm certò constet definiendum sen-
sum clarum esse. Etenim in re gravi potestatis suae limites excederet. Hoc-
cine in Ecclesiam cadere permittet ejus Moderator Deus? Igitur si (ut vo-
lunt Adversarii) Ecclesia tantum in definiendo sensu claro errorem admit-
tere non possit, divinae Providentiae erit invigilare, ne ullum unquam de-
finiat sensum, qui clarus non fuerit. Alioquin quid proderit ista infallibili-
tas? Quisque enim dubitare poterit, an definitus sensus satis claritatis ha-
buerit.

PHIL. Sed potestne certò constare Ecclesiae definiendum sensum clarum
esse?

NIC. Procul dubio: si enim id certò Ecclesiae constare non possit, jam
etiam non poterit Ecclesia certò scire & declarare, an hic vel ille sensus
quem jam decidit, infallibiliter decidatur. Id autem si non possit, quid ju-
vat ad regendas oves hunc vel illum sensum decidi infallibiliter? Nihil pro-
fectò: quippe secundum regulam juris: *eadem sunt non esse & non apparere*.
Hisce ita constitutis in supplices novum impetum facio: sicut jam ostendi,
omnis ab Ecclesia definitus sensus clarus est: Atqui Jansenii sensus est ab
Ecclesia definitus: Ergo Jansenii sensus clarus est. Atqui ex supplicantium
sententia Ecclesia in definiendo sensu claro errare non potest: Ergo Ec-
clesia in definiendo sensu Jansenii errare non potest, ergo neque erravit. Jam-
ne vides, Philadelphæ, quot repugnantis ista abundet Jansenistarum sup-
plicatio?

PHIL. Hic ego multum difficultatis agnosco, ut verum fatear.

NIC. Hanc tandem ex te vocem vis veritatis expressit. Sed cedo, ama-
bo te, Philadelphæ, nonne supplicantium scribae possim accommodare ista
verba; quae olim in M. Antonium Romanus Orator intorsit: *Tam eras
excors, ut tota in oratione tecum ipse pugnares: ut non modo non coherentia inter se
diceres, sed maxime disjuncta atque contraria: ut non tanta mecum, quanta te-
cum tibi esset contentio Hec tu non propter audaciam dicis tam impuden-
ter, sed quia tantarum rerum repugnantiam non videas. Nihil profectò sapis.*

PHIL. Mitius, Nicostrate, mitius obsecro.

NIC. In hujusmodi hominem tam vehementer mihi me docet S. Augu-
stinus

stinus serm. 14. de verbis Apost. in fine : *serendus est*, inquit, *disputator errans in aliis questionibus non diligenter digestis . . . non tantum progredi debet, ut etiam fundamentum ipsum Ecclesie quateret molliatur.*

PHIL. Quid? An tu, Nicoftrate, afferere audes Viros illos Eximios atque integerrimos fundamentum Ecclesie quaterere?

NIC. Id assevero iterum iterumque, & ita esse patet in promptuque est omnibus, qui quæ hæcenus attuli argumenta animo æquo ponderaverint. Etenim (sicuti ego jam ex vestris ipsorum principiis planum feci) libri alicujus sensus, qui Apostolis vel Hagiographis aliis revelatus non est, infallibili Ecclesie judicio definiri non potest, sive clarus sit, sive obscurus: Ergo etiam si supplicibus assentiret, omnium Canonum Decretorumque sensus esse clarissimos maximeque perspicuos; tamen cum illi sensus revelati non sint, ab iis potuit aberrare Ecclesia. Si potuit, unde liquet non aberrasse? Quid igitur nunc restat, nisi ut incerta sint omnia, atque adeo fides titubet Catholica tam debilibus nixa fundamentis.

PHIL. Non placet istud argumentandi genus.

NIC. In quo erret, ostende, vel hastam abjice. Certè simili argumentandi genere usus est ipse Augustinus lib. 1. de doctrina Christi. cap. 36. *Titulabit Fides*, inquit, *si divinarum scripturarum vacillet autoritas.*

PHIL. Hic rectè argumentatur Augustinus, tu verò, Nicoftrate, non item: etenim Fides divinis scripturis nititur. Idcirco divinarum scripturarum vacillante autoritate, necesse est tota fides titubet.

NIC. Etiam Oecumenicis Conciliis Fides nititur: nam magnus ille Gregorius lib. 1. epist. ubi ad Joannem Constantinopolitanum, Eulogium Alexandrinum aliosque Episcopos scribit: *in his*, inquit, *velut quadrato lapide sancta Fidei structura consurgit.* Ergo si, divinarum autoritate scripturarum vacillante, titubet Fides; etiam necesse est titubet vacillantibus Conciliis Oecumenicis. A pari Philadelphæ.

PHIL. An nos Oecumenica Concilia vacillare censemus?

NIC. Quid in animo censeatis, novit qui corda & renes scrutatur Deus. Hoc tamen ego certò scio doctrinam vestram esse hujusmodi, ut Conciliis omnibus nervum incidat. Quæ de causa nuper Content. 6, pag. 40. dicebam: *Et si Ephesinis Canonibus Virginem deorókov esse definiatur, non id tamen videtur credere firmiter.* Sed modò me dicti piget.

PHIL. Certè nostri supplices atrocissimam fuisse aiunt istam calumniam. Verùm macte animo, Nicoftrate;

Quem poenitet peccasse, penè est innocens.

NIC. O Philadelphæ, non videris capere quid velim: non poenitet me calum-

calumnie, utpote quæ hic nulla fuit, aut esse potuit, sed nimie lenitatis. Gravius verbum aliquod res illa flagitabat. Dictum oportuerat: *Non possunt credere firmiter.*

PHIL. Absurda correctio.

NIC. Optimè tamen in Concilio Tridentino stabilita: ibi enim sess. 6. cap. 9. dicitur *certitudini Fidei non posse subesse falsum.* Unde licet mihi ita arguere: Nullus potest credere firmiter & certitudine Fidei id cui potest subesse falsum: Atqui in supplicantium sententia Ephesinis Canonibus potest subesse falsum: Ergo Ephesinos Canones non possunt supplicantes credere firmiter & certitudine Fidei; & quod inde consequitur, non possunt credere firmiter Virginem esse deorókov. Quare noli mirari, Philadelphæ, si famosa illa filia Domini Hennequinne ab hujus farinae homine Nestorianismum edocta est. Hoc pluribus discutere non est hujus loci. Maneat ea cura Ludovicum Benoît strenuissimum fidei Catholicæ vindicem. Idem porro de aliorum Conciliorum canonibus atque decretis dictum est; idem de editione vulgata.

PHIL. Quamvis ea omnia non possim ex tempore dissolvere; tamen non credo tanta incommoda ex nostra sequi sententia: nam satis superque à nostris difflantur, uti ipsimet dicunt pag. 26. in §. VII. titulo: *Obijciuntur & difflantur alia incommoda, &c.*

NIC. Etiam Plautinus ille Pyrgopolinices gloriatur, quod integras legions diffilarit spiritu, quasi ventus folia, aut periculum tectorium. Anne idcirco credis? *Iniquitatis Filii nihil habent familiarius, quam hujusmodi thraasonismos, in hoc militi illi glorioso, vel potius Thraconi Jansenio non dissimiles.* Philadelphæ, quæ jam hora est?

PHIL. In D. Petri audita est sexta.

NIC. Non ausim te detinere diutiùs, domum te recipe, & hæc ipse solvere cum non queas, tuo Præsidi propone.

PHIL. Istud agam, Nicoftrate.

CONTENTIO VI.

Revelatum esse ostenditur, propositiones hæreticas libro Jansenii contineri, & quedam supplicantium argumenta diluuntur.

PHILADELPHUS. Uti facturum me sponderam; tua argumenta, Nicoftrate, Præsidi nostro proposui.

NIC. Quid respondet?

PHIL.

PHIL. Ea respuit tamquam responsione indigna, tamquam captiosa sophismata, & inania terriculamenta puerorum. Deinde oratione conversâ ad alios, qui tum fortè aderant, Collegii sui Alumnos: si quis (inquit) consuetudinem & familiaritatem junxerit cum Nicoftrato, volo eam de repente difficiat: nam omnibus benè Catholicis tamquam pestis vitandus ille homo est. Tamen mihi noluit adimere facultatem ventitandi ad te.

NIC. Næ tu albæ gallinæ filius es. Hoc alii dum vident, quid aiunt?

PHIL. Nihil nobis æque proprium est ac CARITAS. & ut est apud Apostolum: *caritas non emulatur.* Quamquam & alia ratio sit, cur hanc mihi facultatem non invident.

NIC. Quæ?

PHIL. Probè norunt omnes, me adversus tua venena laureum gestare baculum, seu habere Alexipharmacum.

NIC. Alexipharmacum est tua illa pertinacia, quâ ad Jansenistarum sententias quasi polyypus ad saxum adhærescis, certus ab iis non recedere, licet inde tam detestanda promanent consecraria.

PHIL. Ut ut est, Philadelphæ, non respondisti directè ad istud pronuntiatum: "Quidquid Apostolis aliisve Hagiographis revelatum non est, infallibili Ecclesiæ judicio definiri non potest."

NIC. Cum hæc te cura remordeat, directè respondebo hodie. Age igitur, verum sit istud: "Quidquid Apostolis aliisve Hagiographis revelatum non est, infallibili Ecclesiæ judicio definiri non potest." Vide, Philadelphæ, quid tibi concedam causæ fretus bonitate.

PHIL. Sentio, hoc concessio erigitur animus, & in te, Nicoftrate sic irruo cum supplicibus Theologis pag. 9. *Atqui Apostolis aliisve Hagiographis revelatum non est fore ut sensus quinque propositionum hæreticus contineatur libro, cui nomen, Cornelii Jansenii Augustinus.* Assumptionem istam si neges, expones te totius orbis ludibrio.

NIC. Ita quidem citato à te loco loquuntur supplices. Sed tamen ego dico Hagiographis revelatum esse 5 propositiones contineri libro Jansenii. Quod sic demonstrare aggredior: Omnes propositiones, quæ vel Scripturâ vel Traditione continentur, veræ sunt & orthodoxæ, easque esse tales divinitus revelatum est.

PHIL. Nihil potest esse manifestius. Perge vorò.

NIC. Ergo omnes propositiones, quæ iis propositionibus veris & orthodoxis repugnant, falsæ sunt & heterodoxæ, easque esse tales divinitus revelatum est. Quippe qui propositionem aliquam E. C. hanc: *Deus est aóóuar@ sive experts corporis:* Dicit veram esse; simul dicit falsam esse illam ejus contra-

dicto-

dictoriam: *Deus non est aóóuar@ sive experts corporis.* Sic dum Ecclesia 2. Jansenianam E. C. *Gratia interiori in statu natura lapsa nunquam restituitur,* hæreticam pronunciat; veram esse dixit illam: *Gratia interiori in statu natura lapsa aliquando restituitur.* Idque ostendi potest ex ipso Augustino lib. 7. *Confessi. cap. 29. Improbatio,* inquit, *Hæreticorum facit eminere; quid Ecclesia tua sentiat, & quid habeat sana doctrina.*

PHIL. Hoc ego facillè admittam: alterum enim sine altero dici non potest: sic dum Scriptura dicit Joannem esse Filium Zebedæi, etiam necessariò dicit Zebedæum esse Patrem Joannis.

NIC. Rem capis, Philadelphæ. Ergo ubi Scriptura dicit nulla Dei præcepta cuiquam esse impossibilia, patefacit seu revelat falsam & hæreticam esse hanc I. Jansenianam: *Aliqua Dei præcepta hominibus iustis volentibus & conantibus secundum præsentem, quas habent vires sunt impossibilia, deest quoque illis gratia, quâ possibilia fiunt.* Idem de propositionibus aliis oportet dicere.

PHIL. Esto. Sed anne ideo revelatum est hanc & alias propositiones contineri libro Jansenii?

NIC. Est, Philadelphæ, divinitus enim revelatum est libros omnes, qui propositiones continent S. Scripturæ repugnantes, continere propositiones hæreticas. Assumo: atqui liber Jansenii propositiones continet S. Scripturæ repugnantes: Ergo divinitus revelatum est librum Jansenii continere propositiones hæreticas.

PHIL. Malint nostri, execrari vivi, quam istam assumptionem dare: Quis enim revelavit umquam librum Jansenii continere propositiones S. Scripturæ repugnantes?

NIC. Deus ipse.

PHIL. Quando?

NIC. Quando revelavit hanc universalem: *libri omnes, qui Sacris Litteris repugnantes propositiones continent, propositiones continent hæreticas.*

PHIL. Ergo secundum te, Nicoftrate, liber Jansenii universalis illa propositione certò continetur, non aliter, quam hæc propositio: *Omnis homo est animal:* me & te & quemvis hominem alium complectitur.

NIC. Eodem prorsus modo.

PHIL. Sed unde jam constat librum Jansenii in ista universali propositione contineri.

NIC. Responso est facilis: tamen claritatis studio vicissim aliquid te prius rogaverim. Credisne tu, Philadelphæ Concilium Tridentinum in fidei definitionibus non errasse?

PHIL. An id omnes nostri credant non scio: ego certè credo.

NIC.

Nic. Quâ de causa id credis?

PHIL. Quia 1. ad Tim. 2. revelatum est quod Ecclesia sit *firmamentum veritatis*; Christus promisit se adfuturum Ecclesie usque ad consummationem sæculi, portas inferi nunquam prevalituras adversus Ecclesiam, quæ omnia non tantum revelantur de Ecclesia ut complectente universam fidelium multitudinem, sed etiam ut est repræsentativè in Concilio œcumenico: atqui sub termino universali omnis Concilii Œcumenici continetur Tridentinum:

Nic. Sed unde constat Concilium Tridentinum in hac universali contineri?

PHIL. Ex declaratione Ecclesie, quæ (ut Theologi loquuntur in scholis) hanc nobis revelationem applicat.

Nic. Estne illa Ecclesie declaratio immunis ab omni errati periculo?

PHIL. Est. Alioqui Concilium Tridentinum etiam ut approbatum à Pontifice, esse firmamentum veritatis non possem credere firmiter.

Nic. Respondes optimè, & hæc in re, Philadelphie, planè orthodoxus es. Sed nonne etiam declaravit Ecclesia aliam illam universalem revelationem librum Janseii esse complexam?

PHIL. Declaravit id quidem, sed hæc errare potuit.

Nic. Ridicula profectò responsio & Theologo indigna: etenim si errare non possit Ecclesia, dum Concilium Trid. aut quodvis aliud universali illâ contineri revelatione declarat, quare errare possit, dum idem de libro, cui nomen *Cornelii Janseii Augustinus*, declarat? Non enim de Concilio Trid. magis distinctè meminerunt sacræ Tabule, quam de libro Janseii. Igitur quid restat, nisi ut tandem concludam: ruinosum esse illud supplicium Theologorum fundamentum: *Apostolis aliisque Hagiographis revelatum non est fore ut sensus 5 propositionum hæreticus contineatur libro, cui nomen, Cornelii Janseii Augustini: adeoque nec questia fidei aut morum esse potest, nec infallibili Ecclesie iudicio definiti.*

PHIL. Nondum ruinam dedit istud firmissimum fundamentum. Nam, ut tu sæpe dixisti ipse, Ecclesia de alicujus libri sensu pronunciare sententiam prius non potest, quam vim verborum intellexerit.

Nic. Id iterum, Philadelphie, dico, iterumque.

PHIL. Sic igitur arguo: vis illa verborum revelata non est; ergo Ecclesia de sensu alicujus libri judicans non abest ab omni errandi discrimine.

Nic. Admisso antecedente consequentiam pernego. Quid enim? si ego tecum sic agerem: vis verborum, quibus scriptura sacra contextitur, revelata non est, ut pag. 36. ostendi nuper, & ut supplices quoque hæc gravatè concedunt. Ergo Ecclesia de S. Scripturæ sensu judicare infallibiliter non potest: admittere consequentiam?

PHIL.

PHIL. Minimè.

Nic. Ergo neque ego admittere debeo, quia inter hanc & illam nihil interest.

PHIL. Erras, Nicosstrate; multum interest. Non jam me decipies, sicut decepti nuper, quando dicebas tam sacræ Scripturæ, quam aliorum librorum sensum ex vi & significatione verborum decidendam esse.

Nic. Egone te nuper decepi?

PHIL. Ita quidem pag. 23. & 24. aiunt supplicantes & res pater: nam sensum horum verborum, *hoc est corpus meum*, à Tridentina Synodo definitum affirmabas ex significatione verborum; quo quid dici potest à veritate alienius? „Afferimus, inquit supplices pag. 24. definitivè Synodum Tridentinam, quem sensum habeant hæc augustissima Christi verba, *hoc est corpus meum*, non tam ex verborum significatione, quam ex traditione Patrum, qui verba illa in propria & apertissima, quam præ se ferunt, significatione, ne intellexerunt. Verba Synodi aperta sunt: CUM PROPRIAM ILLAM ET APERTISSIMAM SIGNIFICATIONEM PRÆ SE FERANT, secundum quam à Patribus intellecta sunt. Audin Nicosstrate, SECUNDUM QUAM A PATRIBUS INTELLECTA SUNT? Posteriora hæc verba, æque ac priora, majusculo caractere expressa oportuerat, Nicosstrate, si velles Tridentinam Synodum tam contra te, quam pro te audire: sed quæ tibi commoda sunt, videris sola à nobis legi velle; quæ sunt incommoda, ne obesse videantur, neglectius præteriri.”

Nic. Animi sensa candidè eloquar. Dolco Philadelphie, & vehementer quidem doleo, quòd Victor Cancellati, cujus operâ contentiones nostræ lucem aspiciunt, posteriora illa verba, SECUNDUM QUAM A PATRIBUS INTELLECTA SUNT, non curaverit majusculo caractere exprimenda: vobis enim nocent maximè.

PHIL. Nobis?

Nic. Vobis, inquam. Etenim Sacrosancta illa Synodus inquit: *Quæ verba... cum propriam illam & apertissimam significationem præ se ferant, secundum quam à Patribus intellecta sunt*: Nonne satis superque declarat Conciliorum esse etiam de vero & genuino SS. Patrum sensu judicare, non de sensu Scripturæ tantum, ut volunt supplices? Non enim ullus lectis tuis scriptis E. C. dicere certò potest: Tu, Philadelphie, idem quod tuus Præses censet, nisi certò affectus sit, quid & tu & illè censeatis. Ergo neque potuit Tridentina Synodus certò definire hæc tremenda verba *propriam illam & apertissimam significationem præ se ferre, secundum quam à Patribus intellecta sunt*, nisi & Patrum & Scripturæ sensum certò & sine periculo errandi perceperit. Usque adeò hæc iterum secum ipsi pugnant supplices. Quod ego eorum precipitationi dare non possum, sed fatuitati & amentia.

PHIL.

PHIL. „ Illud saltem (ut aiunt loco citato) majusculis notari debuerat : indignissimam sanè flagitium est ea (verba) à quibusdam contentiosis & pravis hominibus ad fictitios & imaginarios tropos . . . CONTRA UNIVERSUM ECCLESIE SENSUM detorqueri. Cur non notabas majusculis hæc : Contra universum Ecclesiam sensum ? Nisi quòd tunc perspicuè intellexissent omnes non tam ad verborum significationem , quam ad universum Ecclesiam sensum attendisse Concilium , dum quis sit verborum illorum sensus definivit .”

NIC. Quid ? hæc non sunt notata majusculis ?

PHIL. Nequaquam. Et si mihi , quia JANSENISTA sum , fidem non habes , allegatum locum tu ipse consule .

NIC. Profectò ita est ut tu dicis . O Victor Cancellati , quid fecisti ? Etiam si mihi summo amicitiae vinculo adstringeris , tamen non possum non hinc tibi irasci horrendum in modum : quia si hæc curasses notanda majusculis , iterum omnes perspicuè intellexissent Conciliorum esse judicare , quis hæreticorum sensus sit .

PHIL. Quid ita ?

NIC. Talpa sis oportet , Philadelphæ , qui hoc nondum videas . Etenim si Concilia non possint sententiam ferre falli nesciam de sensu à contentiosis & pravis hominibus seu hæreticis intento , Tridentinum sine periculo errandi non potuit definire ea verba à quibusdam contentiosis & pravis hominibus ad fictitios & imaginarios tropos , quibus veritas carnis & sanguinis Christi negatur , CONTRA UNIVERSUM ECCLESIE SENSUM detorqueri . Quid enim sunt Philadelphæ , fictitii illi & imaginarii tropi , nisi fictitii & imaginarii hæreticorum sensus ? Certè Quintiliano ceterisque , qui de arte rhetorica scripsere , tropus est verbi vel sermonis à propria significatione in aliam cum virtute mutatio . Vides , Philadelphæ ? Hic denuò supplices suo sibi jumento malum accerfunt .

PHIL. Quidquid dixeris , Nicostrate , illud semper fixum manet ac ratum Sanctam Synodum ad universum Ecclesiam sensum attendisse .

NIC. Attendit quidem : neque in mentem mihi umquam venit istud differi . Sed quid juvat ad universum Ecclesiam sensum attendere , si an aliorum hominum sensus cum illo consentiat , percipere certò non queat .

PHIL. Nihil .

NIC. Atque istud percipere certò non potest , nisi certò etiam percipiat quis sit sensus illorum hominum . Tu , Philadelphæ , jam concludè , si velis . Præterea dic mihi , unde compertum habet Synodus , quis sit ille universæ Ecclesie sensus , nisi ex significatione verborum ?

PHIL. Iterum insolecis , Nicostrate , & cristas attollis . Enervà , si potes , ea quæ tibi eadem pag. 24. dicunt supplicantes : Sane (inquirunt) si sola ver-

verborum significatio ad definiendum illorum sensum sufficiat ; cur non , æque hæc , Ego sum vitis vera , quàm ista , Hoc est corpus meum , propriè intelligas ? Nobis ratio in promptu est : quia ex revelatione constat , hæc , propriè , illa impropiè intelligi oportere .” Ad hæc , Nicostrate , quid respondes ? Hic victus cogeris campo discedere .

NIC. Quid ais Philadelphæ ? An ergo Christus cum hæc verba protulisset , Ego sum vitis vera , Hoc est Corpus meum , continuò subjunxit : hæc propriè , illa impropiè accipi volo ?

PHIL. Minimè verò .

NIC. Quæ igitur fronte affirmant ex revelatione constare , hæc propriè , impropiè illa intelligi oportere ? Quamquam quid hæc ego te interrogem ? Hic rursus patescit mala supplicantium fides . Usquamne ego affirmavi solam verborum significationem ad definiendum scripti alicujus sensum sufficere ? Etiam adjunctorum habenda ratio est secundum prudens illud S. Cyrilli monitum lib. 8. thesauri cap. 2. Ante omnia , inquit , quando locum scripturæ aliquem rectè intelligere volumus , tria diligenter consideranda sunt : tempus quando scriptum est quod dicitur : persona quæ dicit , vel per quam , aut de qua dicitur : & res , propter quam , aut de qua scribitur : sic enim absque errore sensum poterimus verum investigare . Hic certè nulla fit mentio revelationis . Quam ob rem , Philadelphæ , velim consideres , quis hic de se dicat : Ego sum vitis vera .

PHIL. Est Christus ipse .

NIC. Ergo necesse est illud dixerit impropiè , sive ut D. Augustinus loquitur tractatu 80. in Joan. per similitudinem , non per proprietatem , quemadmodum dicitur ovis , agnus , leo , petra , lapis angularis , & cetera hujusmodi .

PHIL. Sed unde tu habes necesse esse illa intelligantur impropiè seu per similitudinem ?

NIC. An tu ex illis es , qui nil nisi Augustinum crepant , & nondum legisti ea , quæ habet de genesi ad litteram lib. 9. cap. 2. Si in verbis Dei , inquit , vel cujusquam persona in officium propheticum assumpta , dicitur aliquid quod ad litteram nisi absurdè non possit intelligi , procul dubio figuratè dictum ob aliquam significationem accipi debet . Atqui hæc verba : Ego sum vitis vera : non possunt nisi absurdè ad litteram sive propriè intelligi : Ergo jam vel ex Augustino habes , cur hæc verba impropiè & figuratè intelligantur . Secus statue de illis : Hoc est corpus meum : nam si propriè & ad litteram intelligantur , nihil sequitur absurdum . Philadelphæ , hoc te expedire laqueo vales ? Quid files ? igitur tene istud firmiter , Ecclesiam sine ullo erroris periculo sensum scripti alicujus assequi posse ex significatione verborum , ita tamen , ut etiam adjunctorum habeatur ratio , id quod nuper non prætermisi , licet id falso innuant adversarii .

PHIL. Istud quidem admitto, sed cum supplicibus Theologis pag. 25. adjungo : *nisi verba adeò obscura sint, & vel ex institutione, usu, aut consuetudine, vel ex aliis adjunctis ita dubia & equivocationibus obnoxia, ut verborum sensum non intelligat.*

NIC. Puerilis est ista exceptio, & inane Jansenistarum effugium; quod antequam præcludam, quæro ego ex te: Continetne liber Jansenii verba adeò obscura & dubia, ut ab hominibus perspicacibus, quales sunt Pontifices, Cardinales, & alii S. Officii Consultores, percipi haud queant? Vide quid respondeas.

PHIL. Nequaquam.

NIC. Assumo: atqui ex sententia supplicantium Jansenistarum potest Ecclesia aut Pontifex sensum non obscurum ita percipere, ut absit omnia errandi discrimen: Ergo nihil obstat, quo minùs sensum Jansenii ita perceperit. Hic captus es.

PHIL. Ah! Nicostrate, lingua fuit nimum præceps. Volebam dicere nihil libro Jansenii esse obscurius magisque perturbatum.

NIC. Jocone hoc dicis, an seriò?

PHIL. Seriò. D. Hieronymus stylo Joviniani accommodabat olim Plautinarum litterarum illud: *Has præter sibyllam leget nemo.* Sed mihi crede Nicostrate, illud magis in Jansenii librum quadrat. Usque adeò sunt cuncta tenebris circumfusa plusquam cimmeriis.

NIC. Itane verò? Sed ego jam assequi haud possum, cur Fr. Leo, sive quicumque alius autor prosecutionis Criseos pag. 20. Jansenium appellet: *Scripturarum elegantem explanatorem, hæreticorum expugnatorem egregium, virum ingenio acerrimum, judicio maturissimum, omni litteraturâ expositum.* Profecèdò qui scribit tam obscure, ut ne à viris quidem doctis intelligatur, hisce laudum præconiis affici nequaquam potest: etenim scriptor elegans & talis, qualis hic nobis adumbratur dux vester & parens Jansenius, oratione suâ lumen rebus adhibere debet, non obscuritatem & tenebras afferre. Deinde, Philadelphæ, ego timeo, ne hic tibi irascatur Eximius D. de Swaen, licet sit agno mitior.

PHIL. Qua de causa?

NIC. Quia hic recedis à Majorum tuorum sententiâ, quæ isti Eximio tam cara est, ut à damnando Janseniano sensu vel propter illam abhorreat.

PHIL. An hic ego recedo à Majorum meorum sententiâ?

NIC. Quàm qui longissimè: non enim Majores vestri in Jansenii volumine agnovère ullam obscuritatem, ullas tenebras.

PHIL. Somnia. Unde istud, obsecro, tenes?

NIC

NIC. Quinque illas propositiones in Jansenio ostendebant etiam, libro, tomo, & capite assignatis; easque venditabant quasi sanctissima certissimaque divinæ gratiæ fundamenta, *les plus saintes & les plus constantes maximes de la grace.* Quid plura? ubi domum redieris, tu ipse consule libellum, qui inscribitur: *Arcaanum questionis facti revelatum per J. D. T. L.* pag. 9. & videbis olim non tam hoc actum esse, ne Jansenianæ essent 5 propositiones, quàm ut Augustinianæ essent orthodoxæque.

PHIL. Quid vis inde eruam?

NIC. Hanc conclusionem, Philadelphæ: ergo primi illi Jansenianæ factionis proceres nunquam existimaverunt librum Jansenii esse tam obscurum, ut ejus sensum intelligere possit nemo. Etenim si hoc existimassent, non nisi stultè & quasi cæci de coloribus de eo jam memoratam pronunciaissent sententiam. Quapropter, Philadelphæ, si supplices illi Jansenistæ velint majorum suorum stare judicio, necesse est fateantur Jansenii librum intelligentiam Eruditorum hominum non excedere, adeoque Ecclesiam posse sine errati discrimine de eo judicare. Quid enim? An quod privati illi Theologi sibi arrogarunt, id Ecclesiæ negabitur? Igitur patet Jansenii librum hoc tempore ab illis Proteis obscurum dici ad fucum faciendum, & imponendum imperito Theologorum vulgo. At verò nolo tecum, Philadelphæ, agere tam parcè. Esto sanè librum Jansenii esse obscuriorem. Quid inde evinces? Agedum, responde tandem aliquid.

PHIL. Ergo Ecclesia aut Pontifex de ejus sensu infallibiliter judicare non potest.

NIC. Obscuri sunt etiam Sacri Codices: in iis (ut loquitur S. Petrus episc. 2. cap. 3.) *Sunt quaedam difficulta intellectu, quæ indocti & instabiles depravant... ad suam ipsorum perditionem.* An inde quoque concludas: ergo Ecclesia de Sacrorum Codicum sensu judicans, erratum admittere aliquando potest?

PHIL. Minimè: nam sensus Sacrorum Codicum revelatus est, Jansenii non item.

NIC. Et Jansenii sensum revelatum esse jam ostendi. Ostendi etiam vim verborum, quibus Sacri Codices contexti sunt, nihil magis revelatum esse, quàm quibus contextus est liber Jansenii. Sed quid hæc ego argumentor tandem, præsertim tecum, Philadelphæ, qui debes Augustinò esse contentus uno?

PHIL. Quid? An hic tibi, Nicostrate, patrociniatur Augustinus? Hoc ego nunquam credidero.

NIC. Nihil pro hac causa dici potest clarius, nihil vobis magis noxium, quàm ea quæ lib. 1. contra Donatistam Cresconium disputat. Augustinus (uti non ignoras) istuc contendit baptizatum ab hæreticis non debere baptizari iterum;

iterum ; & cum hujusce rei in Scripturis Canonicis non inveniret exemplum, cap. 33. ita fatur : *Quamvis hujusce rei de Scripturis Canonicis non proferatur exemplum : earundem tamen Scripturarum etiam in hac re à nobis tenetur veritas , cum hoc facimus , quod universa jam placuit Ecclesia , quam ipsarum Scripturarum commendat autoritas ; ut quoniam sancta Scriptura fallere non potest ,* **QUISQUIS FALLI METUIT HUIUS OBSCURITATE QUÆSTIONIS ; EANDEM ECCLESIAM DE ILLA CONSULTAT , quam sine ulla ambiguitate sancta Scriptura demonstrat.** Viden , Philadelphie , quomodo hic Sanctus tantoque à vobis opere laudatus Doctor , Ecclesiam innuat in quæstione etiam obscurâ labi non posse , licet de Scripturis Canonicis non proferatur rei controversæ exemplum ?

PHIL. Video , Nicostrate.

NIC. Igitur etiamsi obscura sit hæc de Jansenii sensu quæstio , tamen in ea falli non potest Ecclesia , & frustra petis tibi hujusce rei de Scripturis Canonicis proferri exemplum. Unde subit mihi repetere hanc Augustini sententiam iterum iterumque : **QUISQUIS FALLI METUIT HUIUS OBSCURITATE QUÆSTIONIS , ECCLESIAM DE ILLA CONSULTAT.**

PHIL. Hæc tibi Augustinus mirum in modum suffragatur , non inficior. Sed multum dubito , an illa in Augustino habeantur : videntur enim abs te efficta pro libidine.

NIC. An me tuis similem putas ? Age , Philadelphie , è vestigio domum te recipe , & Augustinum assignato loco ipse inspice. Si illa ibi non reperias , causam non dico ; quin impostor habear æque ac Arnaldus ipse.

PHIL. Istud agam sedulo , & revisam te cras.

NIC. Vale , Philadelphie ; & cave hæc vel transversum unguem ab Augustino discedas.

CONTENTIO VII.

Vindicantur ea quæ de mente Bellarmini dicta sunt in nuperis contentioibus.

PHILADELPHUS. Quam heri , Nicostrate , ex Augustino sententiam attulisti , citato loco reperi , eamque pluribus è Nostris jam nunc ostendi.

NIC. Quid aiunt ?

PHIL. Obstupescunt quasi de cælo icû. Confidunt tamen futurum , ut Eximii Domini nostri ac Magistri mentem S. Augustini interpretentur & multò quidem commodius , quam tu nuper interpretatus es mentem Bellarmini.

Hui !

Hui ! quàm ridicula fuit istæc tua interpretatio ! verba tua , Nicostrate , mihi jam quidem exciderunt , sed quandoquidem hæc cum Defensore Formulæ societatem doctrinæ iniveris , ejus verba producarn , sicuti pag. 32. referuntur à supplicantibus. „ Hanc esse ais inter quæstionem de Honorio , & quæstionem de Jansenio disparitatem , quòd Concilium ex epistolis Honorii judicaverit , animum ejus fuisse hæreticum : Recentiores Pontifices de solo libro , de ejus sensu , & propositionibus ex eo deceptis judicaverint , non de animo Jansenii interno. „

NIC. Sic est , Philadelphie ; neque istius me dicti piget.

PHIL. „ Synodo sextæ (inquit supplices) injuriosum est hoc commentum : si enim ex epistolis Honorii judicaverit Synodus , animum ejus fuisse hæreticum , temerarium profus de animo summi Pontificis tulit judicium. „

NIC. Non ex solis epistolis animum Honorii judicavit ista Synodus , sed etiam (ut habet idem Bellarminus) *ex falsis rumoribus* , quos sparserant æmulæ Romanæ Sedis. Et ut id ex solis epistolis judicasset ; tamen non processisset temerè. Quid enim ? an supplices illi fatobuntur se procedere temerè , dum ex verbis meis judicant me sibi adversari , me Jansenianam hæresim canere pejus & angue odisse ?

PHIL. Minimè. Secundùm illud Matth. 20. *Loquela tua te manifestum facit.*

NIC. An ergo loquela seu epistola Honorii illum etiam manifestum non faciebat ? Si esset operæ pretium , possem id pluribus depromptis ex jure autoritatibus patefacere : dicitur enim *L. Labeo §. idem Tubero ff. de sup. legat.* Verbis sanè declaratur animus , & talis præsumitur , qualem prolata verba significant. Quo eodem loco Celsus ex Tuberonis sententia dixit nomina esse , ut demonstrent voluntatem dicentis , & quemquam non dicere , quod non sensit. Et nemo (ait ille) existimandus est dixisse , quod non mente agita-
verit. *Aristoteles cap. 1. periherm.* Voces tradit esse signa eorum , quæ sunt in animo ; id quod & *Cassiodorus lib. 3.* admonuit : nullum est , inquit , majus mentis nostræ testimonium , quàm qualitas inspecta verborum. *Marcus Tullius lib. 1. de legibus* affirmat orationem esse mentis interpretem. Sunt alia sexcenta hujusmodi testimonia atque effata. Et nisi hæc & similes juris regulæ admittantur , è medio tollenda est humana societas : quæ enim poterit haberi fides ? quæ ici foedera ? quæ pacta iniri ? quæ in tribunalibus tum sacris , tum etiam profanis exerceri judicia ? sed Philadelphie , cum me quodammodo invitum ac reluctantem in hunc locum pertraxeris , non possum , quin tibi ponam ab oculos id quod tractatu de Hæreticis num. 602. habet Joannes à Royas hæreticæ pravitatis in Hispania Inquisitor : *Ex verbis hæreticis* , inquit,

cessendus est Hæreticus, cum in eis ex violentissima JURIS PRÆSUMPTIONE malus animus, perversa atque impia intentio & credulitas præsumatur. Quid jam ais, Philadelphæ? An VI Synodus ex Honorii litteris temerariam de ipsius animo pronuntiavit sententiam? An non potuit ex ejus litteris hæreticum animum præsumere?

PHIL. Epistolas Honorii catholicas esse Bellarminus magnoperè contendit.

NIC. Id ego Eminentissimo Bellarmino lubens assentior.

PHIL. Quomodo igitur ex epistolis Catholicis hæreticus ejus animus præsumi poterat?

NIC. Audies Philadelphæ. Et ut omni ambiguitate sublata de causa meliùs judicare possis, velim advertas Honorii ad Sergium epistolas alio sensu posse dici hæreticas, alio sensu orthodoxas. Orthodoxæ & dicuntur à Bellarmino & verè sunt, quantum duas in Christo voluntates atque operationes consententur: hæc enim confessio perfidiam Monothelitarum penitus destruit. At verò quantum duarum operationum Sacras voces damnant silentio, & laudant *Sergium novitatem vocabuli auferentem*, possunt dici nascentis Monothelismi faultrices, atque hoc sensu, licet improprio hæreticæ. Et quod inde consequitur, poterant VI. Synodi Patres *Ex violentissima juris præsumptione* hæreticum in Honorio animum prudenter præsumere. Quippe qui favet hæreticis, meritò hæreticus haberi potest, præsertim si ita faveat, ut usurpari vetet voces illas, quibus profligatur hæresis & fides confirmatur orthodoxa. Et verò ut hæc res illustretur exemplo, ediffere mihi, Philadelphæ, si quis de Dei Filio vocem *ὁμοῦστος* dici prohiberet, aut vocem *θεοτόκος* de Virgine; nonne Arianum aut Nestorianum animum in hujuscemodi homine prudenter præsumeres?

PHIL. Omnino, Nicostrate.

NIC. Ergo potuit etiam VI. Synodus prudenter præsumere Monothelicum in Honorio animum, quandoquidem sacras duarum operationum voces præceperit obruendas silentio, & illas abolere molientem Sergium tantopere laudavit. Apage igitur istud supplicantium dictum: *Si ex Epistolis Honorii judicaret Synodus animum ejus fuisse hæreticum, temerarium profusus de animo Summi Pontificis tulit judicium.*

PHIL. Esto hujusmodi judicium ab omni temeritatis nota longissimè abesse. Estne certum hoc judicium de animo Honorii latum esse? Sive estne certum, Nicostrate, ipsam Honorii personam percussam esse anathemate?

NIC. Est, Philadelphæ. Inspice Synodum ipsam. Inspice Leonis II epistolam ad Constantinum Pogonatum pro confirmatione Synodi. Inspice ejusdem Leonis epistolam ad Episcopos Hispaniæ. Inspice Constantini Pogonati

Edi-

Edictum, quod legitur post actionem XVIII Synodi VI. Et cernes omnia luce clariùs anathema dictum esse ipsi Honorio, qui *flammam hæretici dogmatis, non ut docuit apostolicam auctoritatem, incipientem extinxit, sed negligendo confovit.* Igitur Honorii inter & Jansenii causam multum interest: nam Jansenii personæ paritum voluere Pontifices, licet ipsius dogmata fulminarint.

PHIL. Hic falleris, Nicostrate, aut me fallere machinaris. Audi pag. 34. supplices Theologos ita loquentes: "Confutet hæc pro nobis, & confundat verbis suis ipsa Synodus: *Retractantes dogmaticas epistolas, qua tamquam à Sergio... ad Honorium quondam Papam antiqua Roma: similiter autem & epistolam ab illo, id est, Honorio rescriptam ad eundem Sergium, HASQUE INVENTENTES OMNINO ALIENAS EXISTERE AB APOSTOLICIS DOGMATIBUS, ET A DEFINITIONIBUS SANCTORUM CONCILIORUM, ET CUNCTORUM PROBABILIUM PATRUM, SEQUI VERÒ FALSAS DOCTRINAS HÆRETICORUM, EAS OMNIMODE ABJICIMUS, ET TAMQUAM ANIMÆ NOXIAS EXECRAMUR.*" Quæ tibi, Nicostrate, nunc surgit sententia? An adhuc negare ausis Honorii litteras damnatas esse?

NIC. Usquamne ego, Philadelphæ, negavi damnatas esse à VI. Synodo Honorii litteras?

PHIL. Loco jam citato intrepidè asserunt supplices id nuper abs te negatum esse Contentione 3. pag. 18. & 19.

NIC. Hic iterum fallunt turpiter: allegato enim à supplicibus loco hæc habeo: *Juxta Bellarminum quærebatur in VI Synodo, an Honorius fuisset hæreticus, falsum aliquid contra fidem pertinaciter credendo... an simile aliquid quærebatur de Jansenio? de libri dumtaxat seu scriptiois sensu nota lis est, non de persona Jansenii; paritum personæ volebant Pontifices, doctrinam hæreticam damnatam.* Huc hominum non Jansenistarum fidem. Hoccine est dicere Honorii epistolas non esse afflatas ullo fulmine? Priùs, Philadelphæ, è Scarabeo mel, quàm hoc ex meis dictis elicias: quippe qui affirmat ipsam Honorii personam damnatam esse, illius epistolas damnatas esse non negat. Sed age, lapsum tam fecerim condonemus Jansenianæ cæcitati. Aio ego Honorii ad Sergium epistolas in VI. Synodo damnatas esse, idque arctè teneo. At enim non affirmavit Bellarminus, potuisse Synodum errare in condemnandis epistolis.

PHIL. Quæ igitur in re errare Synodum potuisse affirmat?

NIC. Jam dixi sapiùs. In declarando hæretico ejus animo: nam etiamsi litteræ illæ, ut sonant, nascentem Monothelismum foveant, & ceu tales meritò & sine erroris discrimine damnentur: tamen orthodoxo animo eas scribere potuit Honorius & pacis studio. Atque in hoc de animo ejus judicium errare secundum Bellarminum potuit Synodus, non in alio illo, quod de litteris ipsis exercebatur.

PHIL.

PHIL. Dicit tamen Bellarminus : *Tuto dicere possumus hoc, Patres deceptos ex falsis rumoribus, & non intellectis Honorii Epistolis.* Ergo affirmat Synodum in iudicio quod fiebat de Epistolis ipsis, errare potuisse.

NIC. Illa Bellarmini verba nuper Content. 3. sat clarè explanavi : tamen cum tibi recocta crambe non pariat nauseam, non gravabor ea explanare iterum. Quando dicit *Patres deceptos ex falsis rumoribus, & non intellectis Honorii Epistolis*, nihil aliud vult quàm Patres non intellexisse, quo animo de duabus Christi voluntatibus atque operationibus indixerit Honorius silentium. Quod quia animo hæretico fecisse eum & ex falsis rumoribus acceperant, & ex scriptis præsumebant, Honorium cum hæreticis connumerarunt. Sed nil tale esse in causa Jansenii quis non videat? Non enim personam Jansenii umquam in numerum hæreticorum Sedes adscripsit Apostolica.

PHIL. Næ tu lynceus es, qui mentem Bellarmini tam clarè perspicias. Quod si hæc publicè in Hallis coram braccata Doctorum turba effutires, qui risus hominum de te essent! qui cachinni! Nosti profecto fingere egregiè.

NIC. Fingi ista putas? non aliam hîc posse esse Bellarmini mentem, liquet ex ipsius verbis: non enim dicit *hos Patres inter alicrum Hæreticorum scripta immeritò connumerasse non intellectas Honorii Epistolas* (quod tamen si hæc vobis patrocinarctur, dicere deberet) sed tantum dicit: *hos Patres deceptos ex falsis rumoribus, & non intellectis Honorii Epistolis*, IMMERITO CUM HÆRETICIS (quorum nomina jam erasa erant è sacris Dyptichis, adeoque quorum personæ damnatae erant hæreseos) CONNUMERASSE HONORIUM, hoc est, ipsam Honorii personam. Et quamvis (uti ostendi nuper) Autor non rarò accipiat pro libro: tamen hæc loquendi ratio favere desperatæ vestræ causæ non potest propterea, quod Bellarminus Honorii epistolas ab Honorio satis superque distinguat. An vis plura, Philadelphæ?

PHIL. Volo.

NIC. Id ipsum liquet etiam ex serie & contextu totius disputationis, in qua hoc unum querit, an Pontifex hæreticus esse possit *falsum aliquid contra fidem pertinaciter credendo*.

PHIL. Id ais quidem, Nicostrate, sed non probas.

NIC. Igitur aures arrige, vel cedo potius, amabo Philadelphæ, nonne citato à supplicibus loco, nimirum lib. 4. de Romano Pontifice cap. 6. sux disputationis caput Bellarminus hoc posuerat: *Probabile est, piæque credi potest, summum Pontificem non solum ut Pontificem errare non posse, sed etiam ut particularem personam, hæreticum esse non posse.* FALSUM ALIQUID CONTRA FIDEM PERTINACITER CREDENDO? Locum ipsum consulo, en jacet Bellarminus in mentis explicatus.

PHIL.

PHIL. Verum prædicas, Nicostrate.

NIC. Verte jam folium, & lege hujus positionis probationem alteram.

PHIL. *Secundo probatur ab eventu: nam hætenus nullus fuit hæreticus. Ergo signum est non posse esse.*

NIC. Ergo (ut vides) aliud nihil hîc pugnat Bellarminus, quàm nullum umquam Pontificem fuisse hæreticum in animo *falsum aliquid contra fidem pertinaciter credendo*. Et quoniam multi tum heterodoxi, tum etiam Catholici, non paucos Pontifices ut hæreticos criminantur, disputationem ducit per longam seriem istorum Pontificum; sed inprimis cap. II. (non 12. ut malè citant adversarii) pro Honorio certat acriter, argumentis (ut videre ipse potes) docens non levibus, vitiatam esse ab hæreticis VI. Synodum.

PHIL. Hætenus retulisti omnia fideliter. Perge porto.

NIC. Postea (sicuti in hujusmodi disputationibus fieri assolet) tantisper dissimulat non esse vitiatam Synodum, & indicat illam errare potuisse in facti questione, quæ quærebatur, an Honorius fuisset in animo hæreticus *falsum aliquid contra fidem pertinaciter credendo*. Atque hæc est illa questio, in qua errare potuisse Concilium Bellarminus affirmat, non alia illa, quæ, quis sit libri epistolarumve sensus, queritur. Imò verò si hic posteriorem illam questionem intellexisset; mihi crede Philadelphæ, saltasset extra chorum: neque enim quidquam faciebat ad institutum.

PHIL. Nuper, Nicostrate, mecum agebas liberalius. Dabas mihi fieri potuisse, ut Epistolas Honorii absolute non intelligeret illa Synodus, quia Græci homines & latinæ locutionis ignari facile potuere decipi à malefido interprete.

NIC. Multum dubito, an id tibi nuper concesserim. Memini quidem me pag. 19. dicere: *Afirmaverit sanè Eminentissimus Cardinalis fieri potuisse, ut Epistolas Honorii non intellexerit VI. Synodus; Sed hocinè est dicere id fieri absolute potuisse? Ne de lana caprina moveamus rixas, hoc ego tibi concedam hodie.* Expende, Philadelphæ, quàm ego liberalis in te siem.

PHIL. *Injuriosum vursus (ut pag. 33. habent supplices) sexta Synodo commentum! Quasi Synodus ista generalis unius Translatoris fide steterit; & in toto Concilio fuerit nemo, qui posset de sincera translatione judicare. Siccine procederet Synodus generalis? Siccine procederet ubi agitur, de condemnando Summo Pontifice? Siccine ubi vel absolvendus vel condemnandus de hæresi Summus Pontifex? Siccine unius Translatoris fide forte indocti, forte infidi, forte malevoli, forte Honorio occulte inimici Synodus sexta generalis Pontificem hæreticum declararet?*

NIC. Hîc jure merito, Philadelphæ, possim uti iis verbis, quæ in me impiam Domini Malpax exclamationem exclamatione contrariâ excipientem perpe-

perperam intorquent supplices pag. 26. *Non terrent nos pueriles ejusmodi exclamations: solidior est responso, quam ut possit inani* (addam ego, hypocritica) *verborum exaggeratione moveri.* Possim hic iterum eos arguere perfidia: ubi enim ego, Philadelphæ, asserui VI Synodum unius interpretis fide stetit? Volve & revolve contentionem 3 totam, istud à me dictum esse numquam reperias.

PHIL. Quotiescunque, Nicostate, harum Epistolarum incidit mentio, Interpretem dicis singulari numero. Tu ipse tua dicta recole pag. 21 & 22.

NIC. Ridiculum profecto arguendi genus! Lib. 2. *Æncidos* ait Virgilius: *Uterumque armato MILITE complent.* Ibidem: *HOSTIS HABET MUROS.* Lib. 6. *ÆN. Tu regere imperio Populos ROMANE memento.* Lib. 4. *Trist. habet Naso: MILES IO MAGNÀ VOCE TRIUMPHÆ CANET.* Est etiam apud Livium: *ROMANUS PRALIO VICTOR, &c.* An ergo illi omnes unum dumtaxat militem, unum hostem, unum Romanum dixisse censendi sunt, eo quod non adhibuerint numerum multitudinis?

PHIL. Nequaquam, Nicostate: nam memorati Autores usurpant figuram illam, quæ vel ex uno plures significantur, & quæ solet reduci ad Synecdochicam.

NIC. Hic ego eandem illam figuram usurpo, quod patet tum ex se, tum ex iis verbis, quæ ibidem pag. 22. ex S. Maximo allego: *Utra harum litterarum verior certiorque interpretatio habenda est, ejusne scriba, qui nomine Honorii illas scripsit..... AN CONSTANTINOPOLITANORUM CIVIUM.* Est numerum multitudinis. Est tamen hæc non intellexere supplices Jansenistæ. O incredibilem hominum stupiditatem, præcipue verò Poëtastræ Opstratii! hic saltem, utpote qui tot annis in Collegio novo politiores litteras docuit, illius figuræ indolem ignorare non debuisset.

PHIL. Ne quid nimis, Nicostate. Hanc figuram satis intelligunt supplices: non enim fungi sunt aut caudices.

NIC. Quid agis, Philadelphæ? fumum fugiens in ignem incidisti: nam ego sic infero: ergo supplices illi malevoli sunt. Quid enim magis malevolum esse potest, quam intellecta alicujus verba in alium detorquere sensum, idque ut de misero Nicostate videantur reportasse victoriam? Hic ego pendeo animi. Malevolosne dicam supplices, an stupidos? Utrum mavis, Philadelphæ?, elige. Tibi datur optio. Figuram illam supplices vel intellexerunt, vel non intellexerunt. Si non intellexerint, stupidi sunt; si intellexerint, malevoli. Quid siles? alterutrum elige.

PHIL. Videor hydræm secare: dum enim unum studeo vitare incommodum, aliud atque aliud incurro. Superi illum male perduint, qui illas dialecticas Ericas in Theologiam primus iniecit.

NIC. Hæc est antiqua hæreticorum cantio. Sed, mihi Philadelphæ, non possum non rursus esse in te liberator. Age dum, finge dixisse me, unius in-

terpre-

terpretis fide stetit Concilium. Quidquamne inde erues?

PHIL. Id nullam habet verisimilitudinis speciem.

NIC. Antiquitatis planè imperitum te præbes, dum ita loqueris: non enim videris scire Diospolitana Synodum unius stetit fide interpretis, & ob latinæ linguæ ignorationem à Pelagio fuisse deceptam.

PHIL. Hoc verum esse quomodo ostendes?

NIC. Ex Augustino ipso, qui Pelagium hujus Synodi sententia intolerantissime gloriantem ita alloquitur lib. de peccato originali cap. 16. *Creditus es sentire laudanda, cum te judices (Diospolitani Patres) non intelligerent.* Eadem de causa Hieronymus illam Synodum miserabilem appellat.

PHIL. Provincialis fuit Diospolitana Synodus, & è quatuordecim tantum Episcopis Græcis coacta; at Synodus VI. fuit œcumenica. Cui intererant Latini non pauci, quos petente Constantino Imperatore, miserat Agatho Pontifex. Cum enim Imperator rogaret Agathonem, ut Œcumenicum Concilium Constantinopoli cogeretur; annuit Pontifex, & habitæ Romæ Synodo centum & viginti Episcoporum Legatos, qui ejus nomine Concilio præessent, Constantinopolim quatuor misit, Theodorum & Georgium Presbyteros, Joannem Diaconum, & Constantium Hypodiamonem. Convenerunt ad eandem Synodum Joannes Portuensis, Abundantius Paternensis, & Joannes Rhegiensis Episcopi, nomine Romanæ illius Synodi sub Agathone; & cum iis Theodorus Presbyter, loco Theodori Ravennatis Episcopi. Præter hos interfuere Monachi plures, Latini utique & ex Occidenti missi. Et post hos omnes... unius Translatoris fide, Nicostate, nixa est sexta Synodus?

NIC. Hoc non mirareris tantopere, Philadelphæ, si Anastasium Bibliothecarium præfatione in sua ad Joannem Collectanea vel vidisses: *Quis erit, inquit, qui nobis dicat, utrum ipse (Honorius) pro certo dictaverit epistolam, de qua illum anathematizandi fomitem calumniatores susceperint, cum & ex scriptoris vel indisciplinatione, vel in Pontificem odio, quid contingere tale potuerit.* Sed quid me vexo? Fueritne unus tantum, an plures interpretes, parum interest, modo infidelis fuerit interpretatio.

PHIL. An infidelis fuerit, quis nobis edisserat? Nam historia illa tanto temporum intervallo à nostra ætate distat.

NIC. S. Maximus Martyr. Hic in epistola ad Marinum, quæ extat inter Collectanea Anastasii, asserit Honorium numquam in sua Epistola mentionem fecisse unius in Christo voluntatis, licet hoc nunc fictum sit ab his, qui hanc in Græcam vocem interpretati sunt.

PHIL. Hoc ego non capio. An non ergo qui aderant Patres Latini potuerunt tam nefandam fraudem detegere?

NIC.

Nic. De Patribus Latinis redit quæstio: quippe quemadmodum quaeritur an Patres Græci fuerint satis Latinè periti, ita etiam quaeri potest an Latini Patres satis periti fuerint Græcè, ut de fideli interpretatione potuerint pronuntiare sententiam. Certè ad huiusmodi sententiam pronuntiandam linguæ utriusque peritiâ opus est non vulgari. Sed ut iterum aliquod mæx in te ceterosque supplices Janfenistas liberalitatis specimen præbeam, demus potuisse.

PHIL. Si potuerint, cur igitur fraudem non detexerunt? cur permiserunt damnari Honorium?

Nic. Pro me respondentem audi Bellarminum ipsum: *Respondeo*, inquit, *id factum esse ad evitandum maius malum: verebantur enim, si reclamarent, ne impederetur definitio rectæ fidei, & non posset tolli schisma, quod annis LX jam duraverat: nam damnabantur in eo Concilio Patriarcha multi Constantinopolitani, Alexandrini & Antiocheni; quorum successores non faciliè acquievisset, nisi etiam Honorius damnaretur, qui una cum illis accusatus fuerat. Igitur hic habes, quare fraudem illam non detexerint, etiamsi fortè potuissent.*

PHIL. Hæc enimvero clara est responsio.

Nic. Hic aliquem adungere, esset solem adjuvare facibus: Ego tamen, Philadelphæ, qui D. Augustini & discipulus sum & filius, hic non possum præterire, ter Eximium [P. Christianum Lupum Bellarmino plane consentientem. Hic in Scholiis & notis ad Canoncs Concilii VI pag. 859. sic loquitur: *Duplicia mandata habuerunt legati ad præsentem Synodum. Publica seu parentalia mandabant damnari solas à Martino I. aut Agathone Papa damnatas personas, lucideq; eximebant Honorium. Verùm quid si orthodoxi Græcorum Episcopi illum in profanis hereticorum Dyptichis ubiq; radiantem velint damnatum, alias in Ecclesiarum pacem non consensuri? Eum quippe ut suum ebuccinarent ubiq; mendaces Monothelita (hæc in re Jansenianis perquam similes) & plurimis etiam orthodoxis persuaserant. Hoc ergo in casu secreta Legatorum instructio cum dispensatoriè damnari & pro plurimorum salute immolari, utpote quod aliquid causa dederat, permisit. Et ita est omnino factum. Eoq; omnino respexit Adrianus II. aiens Honorio post mortem dictum anathema, non ab univ. sa Ecclesia, sed ab Orientalibus: Romana namque & omnis Latina Ecclesia ad anathema istud dispensatoriè solummodo tacuit & dissimulavit. Et hinc ipsum suis Synodi confirmatoriis litteris inseruit Leo II.*

PHIL. Hæccine habet Eximius Lupus. Vix equidem credo.

Nic. An fallere me putas, sicut tuos supplices, dum perfrictâ fronte affirmant à Bellarmino dici eodem fundamento circa Honorii litteras deceptos fuisse Leonem II. Adrianum II. & Patres Synodi VII?

PHIL. Atrox, Nicosstrate, fuit ista in viros integerrimos calumnia. Sed bene habet. Illam disuerunt probè pag. 36. ubi se ne per umbram quidem fecerunt demonstrant.

Nic.

Nic. Demonstrant? Tantum abest, Philadelphæ, ut quæ ego aliàs Contentent. 3. & defensor Formulæ cap. 6. hæc super re disseruimus, ea infringant aut debilitent, ut potius ostendant frontem se habere meretriciam nesciam erubescere, quod ipsis exprobravi.

PHIL. Vah! Nicosstrate, post tam salutare supplicantium monitum adhuc evomere ista audes? Os infrunitum!

Nic. Dictum oportebat eos nullam habere frontem. Sic enim ducem habuissem S. Augustinum contra Julianum lib. 4. cap. 3. *Possumus*, inquit, *dicere HÆRETICORUM frontem non esse frontem, si non membrum quod fecit Deus, significare intelligamur frontis nomine, sed pudorem.*

PHIL. An tu supplices Theologos hæreticos existimas?

Nic. Chalcedonenses Patres Theodoretum habuerunt hæreticum, quamdiu detrectabat dicere anathema Nestorio. Ne actum agam, adi contentionem ultimam, ubi hoc nuper probavi fufius. Percunctare, Philadelphæ, ex tuis supplicibus, cur ad hoc nihil respondeant.

PHIL. Faciam, Nicosstrate. Illos adibo è vestigio.

Nic. Ego certè non video, quæ possint Belgii Episcopus exacti perjurii reos agere, nisi Chalcedonensis aliorumque Conciliorum patres eodem condemnent crimine.

CONTENTIO VIII.

Leviter perstringitur supplicatio Eucharistica, & ea, quæ dicta sunt de Baronio, fortiter vindicantur.

PHIL. Salve, Nicosstrate.

Nic. Et tu tantundem, Philadelphæ. Convenisti supplices?

PHIL. Conveni quidem aliquos, sed cum illos in gravissima negotia intentos cernerem, nolui sciscitari id quod ita ardes cognoscere. Verebar, ne tam intempestivâ quæstione illis bilem commoverem: ut enim est apud Iocratem, τὸ ἀκαρὸν, πανταχὲ λυπηρόν. Intempestiva ubique molesta sunt. Sed vide, quid mihi dederit unus è supplicantiibus. Est *supplicatio Eucharistica ad Innocentium XII. Pontificem maximum pro abrogatione Formulæ in Belgio.*

Nic. Illam vidi jam dudum. Enimverò malè ominatum est istud scriptum: nam priusquam lucem aspiceret, à me protritum est in Contentionibus nuperis. Contentionem ultimam vide, cui præfixi hunc titulum: *An, si Pontifex permitteret non jurari in præscriptam formulam, sequeretur illicitum esse tale iuramentum dicere.*

P

PHIL.

PHIL. Ut ut est, Nicostrate Romæ antiquata est jurandi formula: ita enim ibi aiunt supplices.

NIC. Negat Amplissimus D. Martinus Steyartius: nam in thesibus, quibus Lovanii præfedit 25 Octobris 1692, hoc ponit corollarium: *Presumptuosa (an desperabunda?) certè MENDAX est, triumphumque canit ante victoriam, que hodie circumfertur SUPPLICATIO EUCHARISTICA de abrogato formulari.* Pace tuâ, Philadelphæ, in hanc rem ego accomodarim id quod lib. 3. cap. 7. de fiducia sui narrat Valerius Maximus. Æmilius Scaurus cui nihil erat veritate antiquius, pro rostris accusatus à Vario Sucronensi suspēctæ fidei homine, quod à Rege Mithridate pecuniam accepisset ad prodendam Rempubliam, in sui defensionem aliud nihil dixit, quàm: *Varius Sucronensis Æmilius scaurum regiâ mercede corruptum Imperium Populi Romani prodidisse ait; Æmilius Scaurus negat. Utri creditis?* Ita etiam: supplicantes Theologi formulam jurandi Romæ abrogatam esse aiunt; Amplissimus Steyartius negat. Utri credimus? Certè supplices illi Jansenistæ Parthis mendaciores inventi sunt non semel, Steyartius numquam, imò verò ipsi de veritate antiquissimum est. Itaque quemadmodum Romanus populus Æmilio Scauro credidit, sic multò magis nos credamus Steyartio. Quamquam vir ille Amplissimus id non nudè asserat more Jansenistico, verum etiam probet: sic enim Corollarium istud prosequitur: *Patet ex Brevi Apostolico die 27 Septembris adeoque recentissimo, quod & alia habet grata bonis futura.* Et (si quid hoc etiam ad rem facit) Ego, Philadelphæ, illud Breve Apostolicum hisce oculis legi. Procul igitur à veri amantibus *supplicatio Eucharistica* amandetur.

PHIL. Siccine, Nicostrate, scientiâ tuâ historicâ ad calumniandum abuteris? Malim ego, antiquitatis scientiam omnem amittere. At nil miror jam, quod me meosque tam atrociter calumniaris, cum Eminentissimum Baronium injuriâ laceffere non extimueris.

NIC. Quâ ego Baronium laceffivi injuriâ? Imò verò vos Baronium atrocissimâ injuriâ laceffitis, ubi eum facitis perditæ vestræ causæ patrocinari.

PHIL. Quâ injuriâ laceffiverit Baronium, Innocens Nicostratus rogat. An non in nupera Contentione 4. pag. 26. hæc ais: *Baronius erat totus in defensione Honorii . . . igitur nil mirum est in tanto Honorium propugnandi impetu verbum elapsurum esse duriusculum?*

NIC. Aio. Quid tum?

PHIL. En injuria, quâ à te laceffitum Honorium supplices affirmant.

NIC. Hic mihi risum, potius movent quàm stomachum. An injuria est mortalem hominem æstu disputationis tantulum abripi? Certè id sine culpa etiam levi fieri potest. Sed næ tu, Philadelphæ, homo obliviosus es; quia

jam

jam nunc oblitus es, quod dixi nuperrimè, ,, hoc idem contigisse Augustini, ,, no aliisque SS. Patribus, cum adversus Ecclesiæ hostes pugnam conferebant.

PHIL. Charybdim vitare cupiens in scyllam incidis: sic enim (ut pag. 40. dicunt supplicantes Theologi) ,, non Baronium solum aggredieris, sed & ,, sanctos Patres.

NIC. O teneræ Jansenistarum auriculæ, quæ hoc non ferunt! sed nonne norunt supplices illi homines se hîc cum Calvino consentire? lib. 3. in Pighium gravis, inquit, S. Augustino fit injuria, cum *ita pugnandi cupiditate incaluisse dicitur*, ut contrarium in errorem propenderit.

PHIL. Calvinus hîc rectè sentit, atque aded hîc possum meritò usurpare illa verba, quæ lib. 8. de grat. Christi cap. 21. col. 881. profert vir ille immortalis Jansenius, paululum tamen immutata: *Non propter Calvinum nobis indignandum est, sed propter inventam veritatem Calvino potius gratulandum.*

NIC. Ergo tibi certum est sustinere me hîc SS. Patribus fecisse injuriam?

PHIL. Est: neque enim vel transversum unguem à Magistrorum meorum recedam sententia. Age tu quidquid libitum fuerit.

NIC. Unâ scipiâ, Philadelphæ, quot viros denigras! quos ac quales Fidei Catholicæ vindices!

PHIL. Quos, obsecro?

NIC. In primis fortissimum illum Calvini debellatorem Nicolaum Romanum, ex quo fermè ea deprompsi, quæ hîc Theonino dente arrodunt supplices. Verba ipsius referre jam mihi non est in promptu. Si placet, tu ipse cum lege pag. 689. in Calvini nova effigie.

PHIL. Egregium enim verò Fidei propugnatorem memoras.

NIC. Quid ita?

PHIL. Jesuita fuit Romæus, atque aded, si fides habenda est Domino Malpaix pro meliore causâ non indecoro exili (ut profectò habenda est) fuit Dæmonis Religiosus: sic enim de Jesuitis scribit: *Ces malheureux Religieux du demon.*

NIC. Hanc ego tuam impudentiam, Philadelphæ: sed fatius est justam iram compefcere, quo supplices illi tui confutentur melius. Quam ob rem alios quoque in medium adducam, Prodeat itaque illud Sorbonæ lumen & Galliæ Decus Gilbertus Genebrardus Archi-episcopus Aquensis. Hic saltem non fuit Jesuita: tamen in epistola ad Carolum IX quam editioni Origenis anno 1574. præfixit: *Augustinus*, inquit, *fuit iniquior interdum libero arbitrio, quod Pelagianos haberet in proximo nihil aliud extollentes, quàm vires arbitrii, Dei autem gratiæ minimum tribuentes.* Placetne etiam audire Sixtum Senensem?

PHIL.

PHIL. Audiam.

NIC. Hic in præfatione in librum S. Bibliothecæ & universum illud asserit SS. Patres sæpe, cum unum errorem impugnarent, in oppositum inclinasse, & nominatim de Augustino ita pronunciat: *D. Augustinus dum toto spiritibus ac verborum ardore pro defensione divina gratiæ pugnat adversus Pelagianos, liberum arbitrium cum injuria divina gratiæ extollentes, in alteram quasi foveam delabi videtur, minusq; tribuere, quam par sit hominis voluntati.* Ita etiam scribit acerrimus Calvinus debellator Claudius de Xaintes Ebroicensis Episcopus in libello Athesismorum Calvinus. Ita ejusdem Calvinus hostis Albertus Pighius lib. 3. de libero arbitrio. Ita Hieronymus Osorius Sylvensis Episcopus lib. 9. de justitia. Ita Joannes Fabri Episcopus Viennensis hom. 9. de peccato originali. Ita doctissimus Cornelius Muslus Episcopus Bituntinus in cap. 5. Epistolæ ad Romanos. Ita Angelici Doctoris Commentator non ignobilis Thomas de Vio five Cardinalis Caietanus ad quæst. 70. primæ partis art. 3. Ita Romanæ purpuræ decus aliud Jacobus Sadoletus lib. 2. epist. 5. Atque hanc fuisse communem sententiam eorum, qui sua ætate in scholis regnabant Theologicis docet Erasmus præfatione in S. Hilarium. Consentiant quoque Doctores illi Parisienses, qui anno 1571 opera S. Augustini apud Guilielmum Merlin & Sebastianum Nivellium edenda curarunt. Horum omnium verba longum est referre. Satis sit locus tantum indigitasse. Theodoreti verba dedi nuper, uti etiam venustam illam perque elegantem similitudinem, quæ hanc rem illustrat. Eandem illam incurvæ plantæ similitudinem adhibet Genebrardus, adhibet Sixtus Senensis locis à me ante assignatis. Et si lubet, adi quoque Auratum paradoxo 48 hæc super re fufissimè differentem, Quid, Philadelphæ, jam iudicas? An supplices illi Jansenistæ me de illata Patribus injuria postulare possunt, nisi de eodem crimine postulent tot Doctores, tot Episcopos, tot Eminentissimos S. R. E. Cardinales? Vide quid dicas: utrobique par ratio est.

PHIL. Fortasse ignorabant supplices te ex tot doctissimorum hominum loqui sententia.

NIC. Id equidem satis crediderim: neque enim mihi videntur tam eruditi, ut ista lægerint. Eapropter quod hic me & tot alios Fidei Romanæ vindices tam injute criminantur indignos inficitia. Sed penè fueram solite meæ liberalitatis immemor. Mihi tu, Philadelphæ, hic iterum agam liberaliter?

PHIL. Volo quidem, sed quid facies?

NIC. Finge tu (id quod est falsissimum) sed finge, inquam, me hic Patribus summam fecisse injuriam. Tamen qua me fronte supplicantes illi Jansenistæ incusare sustinent? Ego certè a Magistro meo audivi puer illud Plautinum: *Qui alterum incusat probat, ipsum se vitium oportet.*

PHIL.

PHIL. Expecto quorsum ista evadant.

NIC. Supplices tui Magistri in eodem hæsitant luto: Jansenius enim tom. 1. de hæresi Pelagiana lib. 7. cap. 4. col. 404. & 405. Non pauca, inquit, passim in scriptis Patrum, maxime Græcorum occurrunt loca, quæ Massiliensium sententiam in exteriori cortice præ se ferunt. . . . occurrit inter primos Hieronymus, qui sententiam illam ita clarè diserteque profertur, ut non videam, quo pacto excusari possit. Philadelphæ, quid tandem erit SS. Patres aggredi & injuriâ incescere, si hoc non est? Sed nondum dixi omnia. Tom. 3. de grat. Salvat. lib. 3. cap. 20. col. 369. & 378. sic loquitur: *Quid juvat, quod istum sensum Chrysostomus, Oecumenius, Theophylactus, aliq; Græci secuti esse dicantur, cum nulli imperfectius de gratiâ, quam Græci locuti sint.*

PHIL. Siste, Nicostrate: non enim propter Jansenium arguendi sunt supplices Theologi.

NIC. O Philadelphæ, & huc Patrem sequuntur æquis passibus. Eximium Hennebellium S. Salesio Semipelagianismi notam inuisse quis ignorat? Sed festinemus ad Opstratum: Hic in dictatis publicis de grat. quæst. 1. cap. 4. §. 4. Patres, inquit, & Doctores tum Græci, tum Latini ante hæresim Pelagii aliter de gratiâ scripserunt, quam Augustinus. Idem ibidem: *Traditio Ecclesiastica de gratiâ sumenda non est ex Patribus, qui hæresim Pelagii antecesserunt.* Antea ibidem §. 1. dixerat: *Traditio Ecclesiastica circa efficaciam gratiâ altius repetenda non est, quam à seculo quinto, quo hæresis Pelagiana nata est & à S. Augustino refutata.* Ait ibidem: *Non opus est in materia de gratiâ ad ullos Patres ante Augustinum recurrere.* Relege etiam quæ habet in Theologo Christiano pag. 77. 78. & 79. Inter alia hæc effutit: *Quod si objiciantur Patres ante Augustinum, respondendum: Quid opus est, ut ipsorum scrutemur opuscula?* &c. Et tamen hic supplicantium scriba audet me damnare factæ Patribus injuriæ, quod quidem mihi videtur esse extremæ amentitiæ: quid enim amentius esse potest, quam alteri crimen objicere, cuius ipse reus es, & magis quidem? Hic locum habet id quod juvenalis canit in Satyra:

*Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.
Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
Quis cælum terris non misceat, & mare cælo
Si fur displiceat verri, homicida Miloni?
Clodius accuset mechos, Catilina Cethegum?
In tabulam Sulla si dicant discipuli tres?*

PHIL. An igitur tu te reum agnoscis?

NIC. Minimè. Sed volui istud à te tantisper fingi, quo magis patetceret hominum illorum stupor: Ego enim non magis injurius fui Patribus, quam quos

Q

quos jam memoravi Fidei Catholicæ propugnatores.

PHIL. Tu te ipse absolvis, sed an à nostris ita absolvendus sis, est cur dubitem.

NIC. Absolvere me debent, nisi iniqui sint in me iudices: etenim si Patres, Sanctissimi illi homines, exhaustâ jam telis pharetrâ, in adversarios miserint quidquid fors offerebat, & præ vincendi ardore plusculum interdum dixerint, quàm voluerint intelligi, quid piaculi est hoc dicere de Baronio?

PHIL. Quidquid dixeris, Nicostrate, ridicula est illa tua responsio: *Baronius dixit aliquid amplius, minus voluit intelligi.*

NIC. Tamen deprompta est ex Dōctore Seraphico Bonaventura: Hic in 2. sent. dist. 33. q. 2. a. 3. ad illud quod obicitur ex Augustino, nimirum quòd infantes sine Sacro lavacro vitâ functi, igne crucientur, ita respondet: *Dicendum, quòd Augustinus verbis illis non intendit, quòd parvuli sensibilibiter crucientur, sed intendit eorum pœnam manifestare, quantum ad carentiam visionis Dei, & quantum etiam ad utilitatem loci. Et hoc valde abundanter (Augustinus) exprimit, PLUS DICENS, ET MINUS VOLENS INTELLIGI. Nec sine causa loquitur sic: hoc enim facit ad extirpandam illam hæresim, quæ dicebat parvulos nullâ pœnâ puniri. Unde sicut in moribus documentum est, quòd qui vult ab uno extremorum pervenire ad medium, quasi debet declinare ad illud extremum, sicut docet Philosophus: Sic etiam Beatus Augustinus, ut illam hæresim extirparet, quæ dicebat parvulos ab omni pœna immunes, ut ad medium reduceret, videlicet ad pœnam carentiæ visionis, simpliciter asserit eos cum aliis peccatoribus aternaliter damnari. Huc tuam fidem, Philadelphæ; an hæc S. Bonaventuræ responsio non est similis meæ? Igitur si mea, te iudice, ridicula est, etiam Bonaventuræ responsio, te iudice, ridicula sit oportet.*

PHIL. At tu, Nicostrate, aperte satis (ut pag. 40. loquuntur supplices) concedis Baronium nobis verbis consentire, quamquam putes eum dissentire mente, dum minus voluit intelligi, quàm reverà dixerit.

NIC. Ergo etiam apertè satis concedit Bonaventura, Augustinum sibi verbis dissentire; quamquam putet eum consentire mente, dum minus voluit intelligi, quàm reverà dixerit.

PHIL. Mentem Baronii (inquirunt supplices) nullis verbis aut signis expressam, & in mente tantum Nicostrati latentem habeat sibi cum suis Nicostratus.

NIC. Mentem Augustini nullis verbis aut signis expressam, & in mente tantum Bonaventuræ latentem habeat sibi cum suis Bonaventura.

PHIL. Augustinus (ut ait ibidem Bonaventura) istum suum intellectum explanavit in Enchiridio, ubi dixit pœnam eorum esse mitissimam.

NIC. Baronius suam mentem seu istum suum intellectum explanavit, ubi subdit: *At ista dixerimus, ut quaquaversum ostenderemus Honorium omni ex parte ab hæresis*

hæresis vindicatum errore: cum tamen nunquam prorsus rem talem Synodò maximè indignam, tot refragantibus testimoniis, eidem adscripsimus. Hisce profectò verbis satis inuit se necessariæ defensionis limites excessisse. Viden, Philadelphæ, quomodo omnia congruânt?

PHIL. Ah! utinam hæc aliqui è nostris Doctoribus adessent!

NIC. Idem & ego expeto: possem enim instare acrius, & plus absurditatis detegere: quippe non, sicut tu facis Philadelphæ, illi concederent S. Augustinam istum suum intellectum explanasse in Enchiridio, sed mallent aliquam Bonaventuræ maculam aspergere, quàm confiteri imitem suam de parvulorum pœna opinionem hæc ab Augustino desereri. Quod si facerent, pœnas mihi quàm graves darent!

PHIL. De his jam satis multa, Nicostrate. Redeamus ad rem.

NIC. Ut placet, Philadelphæ. Itaque (quod est nostrarum contentioinum omnium caput) Ecclesia aut Pontifex, ubi scripti cuiuspiam sensum definit, in nullum erroris discrimen adducitur; adeoque tuto credere possumus sensum & propositionum hæreticum volumine Jansenii contineri. Hęcine tu, Philadelphæ, jam tandem credis? Si credis, quid causæ est, quo minus id te credere interpositâ jurisjurandi religione affirmes?

PHIL. Audiemus te de hoc iterum.

NIC. Non poteris, Philadelphæ. Fato enim nescio quo vocor in Galliam. Discedam die craftinâ.

PHIL. In Galliam?

NIC. Ita Philadelphæ, tanto locorum intervallo disjungimur. Fieri tamen potest, ut illi, quorum interest, ab incæpto itinere me revocent.

PHIL. Quid si supplices Theologi te interim aggrediantur scripto aliquo acriori?

NIC. Istud ab Amicis ad me mittetur quanto cyus. Et ego tibi tuisque spondeo, Philadelphæ, futurum ut solvam juxta Hesiodæum illud:

Αὐτῶ τῷ μέτρῳ καὶ λείον.

Mensurâ parili & meliore.

Dentatâ etiam chartâ res agetur.

PHIL. An magis dentata charta esse potest, quàm fuit tua mecum tendentis oratio? Mihi crede, Nicostrate, eos nuper habuisti satis inclementer. Non tibi curæ fuit illud monitum: *Parcere subjectis*. Supplicationem alteram in ipso limine inspice. Ibi longo ordine releges tua convicia & verba plusquam Archilochia: quippe quæ in Contentionibus sparsim posita erant ac dissipata, ibi in unum collegerunt.

NIC. Illiberale prorsus ac malignum fuit istud supplicantium artificium ad conflandam mihi invidiam: sic enim effectum est, ut mea dicta videantur mor-

mordacitatis habere aliquid. Ea porro si, ut sunt suis disposita locis & conferta legantur, multis ex ipso contextu sermonis mitigationibus leniri sentias, ita ut minimum acrimonie, multum urbanitatis, & elegantie non nihil habeant. Quis enim nescit, Philadelphie, genus hoc orationis pugnax & contentiosum, quod in resellendo positum est, nisi nervos & aculeos habet ad instandum, fractum enectumque languescere?

Scimus, & hanc veniam petimusque damusque vicissim.

PHIL. Næ tu es ridiculum caput, Nicostrate. Quomodo à Nostris effici potest, ut tua dicta videantur in Præfatione esse multò acerbiora & magis mordacia, quàm reverà sunt in Contentionibus? Certè utrobique sunt dicta eadem.

NIC. An nescis eadem ab juncturis & compagibus revulsa suis, & in unum congesta, situ mutato, mutare indolem, & aliud sapere? Ut video, opus est aliquo simili, ut hanc rem intelligas. Cedo mihi, Philadelphie, nonne cibus salè, pipere, synapi vel aceto perspersis jucundè pascimur?

PHIL. Ita Nicostrate.

NIC. Quis tamen ex salè mero, ex mero pipere, ex mero synapi vel aceto id jucunditatis hauriat? Insuper quid à divino Artifice elaboratum est unquam pulcrius, quàm humani corporis constitutio? tamen si tam venustissimi corporis membra lacera & suis avulsa locis in cumulum congesta exhibeantur, horrorem, non amorem pariunt. Sic in sectili pavimento, vermiculatoque opere, tessellæ singulæ suis aptæ locis & connexæ eleganti varietate delectant: sin eas recisas & avulsas in acervum comportes, quid præter deformia rudera, & versicolore glaream reliqui facies? Tale istud est, quod ad me vocandum in invidiam supplices Jansenistæ excogitarunt: Minus, quàm cuperent, dicta leniter ac blandè, variis ex locis per quæ erant distributa, statuerunt corradere & sub unum aspectum ponere.

PHIL. Vel hinc apparet hominum nostrorum calliditas.

NIC. Assentirer tibi, Philadelphie, homines vestros callidos hîc esse ac versipelles, si istud malitiæ genus suoapte ingenio primi invenissent: Sed usurpavit illud jam pridem Fromondus Libertus ad infamandum Petavium. Usque adeo Majorum suorum ad conviciandum premunt vestigia, & nihil novi afferunt.

PHIL. Mihi crede, Nicostrate; etiam ubi tua verba suis disposita locis leguntur, videntur satis virulenta.

NIC. Quibus? iis videlicet, in quos convenit illud Gregorii: *Bonorum verba, non dicta rationis, sed stimulos furoris existimant.* Quales autem sint illi, de quibus in cap. 15. Job hæc dicit S. Doctor, tibi, Philadelphie, aliisque

Eru-

Eruditis incognitum non est. At verò cum hæctenus tam liberalis fuerim, volo hîc quoque aliquod liberalitatis meæ extare monumentum. Igitur simulemus tantisper, quidpiam à me in Adversarios dictum acrius. Hoccine mihi vitio vertendum putas?

PHIL. Ita enim verò.

NIC. Quàm acriter in hæreticos invecti sunt SS. Patres! difficile est memorare vel solà nomina, quibus D. Athanasius Arianos compellavit. Quàmquam non ea tantum me ratio ab hoc defensionis genere retardet, sed multò magis quòd mihi parum honorificum esse intelligam tam debiles adversarios hoc pulsare ariete. Quòd *supplicibus* jam & ad pedes Episcoporum jacentibus sat est, afferam solum id quod in prologò Eunuchi habet Comicus:

--- *Si quis est, qui dictum in se inclementius
Existimavit esse, sic existimet
Responsum, non dictum esse, quia læsit prior.*

Prior læsit Janseniana factio. Infamibus proscedit libellis orthodoxos Theologos complures, integros Religiosorum ordines, Episcopos, Cardinales, S. Officii Consultores, denique ipsos summos Pontifices. Quid, quod in ipsos Cœliticos dicta impia jacere non exhorrescant. Ea omnia ex libellis vestris haud ita pridem collegi, & possim jam jam publici juris facere, & faciam, si pergant mihi acrimoniam styli falsè objicere. Quà de causa cum eodem Afro in Andria

--- *Ut quiescant porro, moneo, & desinant
Maledicere, malefacta ne noscant sua.*

PHIL. Sed quid peccarat Eximius D. de Swaen, quòd eum vix dignum dixeris, qui *scribillator* appelletur? Bonus hic vir est.

NIC. Hic vir sit bonus? Didacum de Oropega *scribillatorem* appellarat prior. Et quantum Didacus Eximium illum antecit styli elegantia, quis nesciat? Profectò si Eximius de Swaen ad Didacum comparetur, est quasi infimæ Grammatices tiro: ergo, si *scribillator* sit Didacus, ille Eximius vix dignus est, qui *scribillator* appelletur.

PHIL. Ut verum fatear, Nicostrate; Eximius D. de Swaen melius jussisset illa prætermitti.

NIC. Quid dicam, Philadelphie? Habet adhuc *batavo pulvere* offusos oculos. Hinc quantum inter se & Didacum interfit, haud satis videt. Sed longior mora

Ph la-

(66)

Philadelphæ, mihi non est libera. Neceſſe eſt me ad tam longinquum iter comparem. Jubeo ergo te valere plurimum, & rogo, ut ſi quid, abſente me, Lovanii turbatum à factione veſtrâ fuerit, ad me ſcribas fideliter.

PHIL. Id & melius & libentiùs ſcribet tuus Victor Cancellari.

NIC. Ille mecum abiit. Hominem noſti, à me ſeparari haud poteſt.

PHIL. Ergo utrique precor feliciffimum iter.

NIC. Habeo grates, Philadelphæ: ſed melius de te ominarer, ſi nobis quàm citiffimum reditum apprecareris.

IMPRIMATUR

LONGINUS CORTEFELDT L. C.

